

PC
7494 szabó R 10

Sikonda-fürdő története

1928-1978

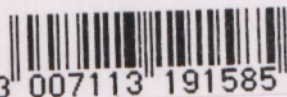
Írta:

Vratarics Györgyné

A fényképanyagot készítette:

Dr. Vratarics György és Jakóné Vratarics Nóra

Csak helyben
használatra!

3 007113 191585

319158

3
NEM

Szilárd-füldő története
1922-1928

Magyar Könyvtár

1928

Ma amikor a nyek négy négyzetes kinyitják, a kinyitják, tricententem, amikor a még élő árokak ajkáról lecsúsz a só, a só, a régi mondó-
kát a csillagokból megfigyelték, a gyertyák csúszongták a lépé-
seket a tanári tárgyó fagy négyzetes kinyitják. Egy érem nekem is meg kell só-
lakom, ami még élő a legkorábbi, a régi mondó-
Sikondáról és felfedezéséről, Sikonda, a régi mondó-
tekni, alkalmasságokról, régi mondó-

1973., Sikonda-földi keltetéséről. Egy érem nekem is meg kell só-
lakom, ami még élő a legkorábbi, a régi mondó-
Sikondáról és felfedezéséről, Sikonda, a régi mondó-
tekni, alkalmasságokról, régi mondó-

*Maiak csak akkor lehetünk,
ha ismerjük és tiszteljük
a gyökereket, a múltat, amiből
a ma kisarjadt, miként
a múlt sem szakíthatja el
magától a ma életét, eredményeit,
a friss hajtásokat, az utókort.*

**Sikota Győző:
A Zsolnay-gyár 1948-1973 között**

Dr. Ruzsa László...
Tudományos Intézetek...
Azt írja, a múltat tiszteljük, a gyökereket, a múltat, amiből
a ma kisarjadt, miként a múlt sem szakíthatja el
magától a ma életét, eredményeit, a friss hajtásokat, az utókort.

Hogy...
A múltat tiszteljük, a gyökereket, a múltat, amiből
a ma kisarjadt, miként a múlt sem szakíthatja el
magától a ma életét, eredményeit, a friss hajtásokat, az utókort.

A múltat tiszteljük, a gyökereket, a múltat, amiből
a ma kisarjadt, miként a múlt sem szakíthatja el
magától a ma életét, eredményeit, a friss hajtásokat, az utókort.

Az...
A múltat tiszteljük, a gyökereket, a múltat, amiből
a ma kisarjadt, miként a múlt sem szakíthatja el
magától a ma életét, eredményeit, a friss hajtásokat, az utókort.

Egy...
A múltat tiszteljük, a gyökereket, a múltat, amiből
a ma kisarjadt, miként a múlt sem szakíthatja el
magától a ma életét, eredményeit, a friss hajtásokat, az utókort.

Ma, amikor a vidék régi népszokásait kutatjuk, s akarjuk feleleveníteni, amikor a még élő öregek ajkáról lessük a nótát, a szót, a régi mondókát, s emlékezéstől megifjodott lábú aggastyánok csürdögölik a lépéseket a tanulni vágyó fiatal népitáncosoknak, úgy érzem nekem is meg kell szólalnom, mint még élő s legközvetlenebb szemtanúnak, aki még vallani tud Sikondáról és felfedezőjéről, Sikonda régi életéről, ott élő és dolgozó régi embekekről, alkalmazottakról, régi fürdővendégekről, régi nevekről.

1978., Sikonda-fürdő keletkezésének 50 éves évfordulója. El nem mulasztható szép alkalom megírni történetét a fürdőnek, a tájnak, melyhez eszmélésem óta személyes élmények és érzelmek fűznek. Emléket állítani Sikonda-fürdő megteremtőjének, az én becsületes és puritán életű nagyapámnak Kolossváry Andornak, akire mi, a környezete, illetve családjának tagjai egész életében felnéztünk, és életelvét tükröző tetteit, szavait, példaadónak tekintettük. Emléket állítani önfeláldozó, teremtő munkájának, s annak az önzetlen lelkesedésnek, amivel munkáját végezte.

Dr. Ruzsás Lajos pécsi egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia Dunántúli Tudományos Intézetének osztályvezetője olvasta helytörténeti munkámat, s ezt írja, számomra rendkívül becses levelében: "Még csak egyetlen hasonló esettel találkoztam, ahol az utód olyan lelkesen dolgozik az ős érdemei emlékének ébrentartásán. Sikonda felfedezője úgy gondolom nemcsak kiváló szakember, hanem nagyon jó ember is lehetett."

Hogy kiváló szakember volt-e, erre a kérdésre hitelt érdemlő választ leginkább az erdőmérnök kolléga és hivatali utód adhat; Dr. Kollwenz Ödön így ír 1978. X. 5-én kelt levelében: "Örülök, hogy a küldött sikondai fényképekkel én is hozzájárulhatok az általam személyesen nem ismert, de az árpádtetői erdők által bizonyított magas szakmai tudású elődöm emlékéhez. Az erdő ugyanis nagy árulkodó, elárulja azt, aki hozzáértéssel kezeli, de az ellenkezőjét is."

S hogy jó ember volt-e? Jókedvűen adakozott, s jókedvűen, a munka szeretetével dolgozott. Az élet apró ajándékainak, a hétköznapiaktól minden embernek egyformán kijáró kis örömeknek tudatosan tudott örülni. A családi életet is feláldozó, vasár- és ünnepnapokat is igénybevevő munkájáért, az elért eredményekben lelt örömét tekintette jutalomnak.

Amikor hivatalos helyről felajánlották neki közéleti tevékenysége, munkássága elismeréséül a kormányfőtanácsosi cím elnyerésének lehetőségét, ő udvariasan, egy tréfás mondattal elütve utasította vissza: "Hálásan köszönöm, de csak akkor fogadhatom el, ha melléje megkaphatom az ifjúri címet és jelleget!" Ebben a mondatban benne volt egész egyénisége. Szerénysége, józansága, amellet fiatalossága és kedélye! Csak ennyit ért volna a munkája? Egy üres címet? Ennél százszor többet ért számára egyetlen hálás megemlékezés, amit egy-egy fürdővendégtől nyugdíjbamenetele után még évek múlva is kapott Sikondáról, vaktában Budapestre címezve, téves utcanévvel, házszám nélkül.

Úgy vonult nyugállományba 71 éves korában, hogy a pusztta nyugdíján kívül semmije sem volt, csak sok adósa. Volt olyan, aki építendő házához kért tőle köl-

csönt, vagy szegény özvegyasszonynak hitelezett a sajátjából, aki az uradalomtól rendelt téli tüzelőjét nem tudta egy összegben kifizetni. De sok volt ilyen.

Meg is mondta nekem nemrég a mánfai Horváth Pista bácsi amúgy magyarárn:

- Buta ember vót a maga nagyapja.
- Hogyan? - ütődtem meg a pengeéles őszinteségen.
- Nem volt magához való esze no. Nem értett a szörzészhez.
- Hát ahhoz nem. Inkább az ajándékozáshoz, meg a gavallériához.

Tudta ezt a mánfai bácsi is, elég sok disznóöléshez hívták meg böllérnek Árpádtetőre annak idején.

*Kolossuáry Andor
főerdőtanácsos*

Született Kajáron (Győr m.) 1863. Középiskoláit Győrött végezte, majd a selmecbányai erdészeti akadémia hallgatója lett, s oklevelét 1887-ben szerezte meg. Még ez évben Almássy István Heves megyei uradalmában, mint főerdész teljesített szolgálatot, Lengyeld lakhellyel.

1893-ban a pécsi székesegyház erdősegeinek főerdésze lett, mánfai lakhellyel.

1980-ban a pécsi uradalmi központba került, mint főmérnök, továbbra is megbízva a székesegyházi erdőbirtokok vezetésével.

1919-ben Baranya vármegye déli részével Pécs, Árpádtető szerb megszállás alá került, a demarkációs vonal Árpádtetőnél volt, a Kövesdihegy és Árpádtető között húzódott. A mánfai, sikondai erdőrészek megtekintéséhez határátlépési engedélyre volt szükség. Az engedély - a "dozvola" - megszerzése nehézségekkel járt. Huber erdőőr feladata volt, hogy minden este telefon elentést tegyen az erdőrészeitől, erdőőreitől "elszakított" erdőmérnöknek, egyben átvegye a másnapra szóló utasításokat. "No mi újság Huber?" kérdésre így hangzott a válasz: "Mérnök úrnak jelentem, nincs semmi újság." Egyik este szól a telefon, és Huber jelent, ahogy már szokta: "Mérnök úrnak jelentem, nincs semmi újság, - csak ég a Sikonda!"

Ez a kis történet ma már anekdota, de akkor talán hozzájárult ahhoz, hogy nagyapám 1921-ben maga kérje Árpádtető-pusztára helyezését, minél közelebb az erdőhöz, annak is a kellős közepéhez.

Árpádtető ezidőben uradalmi fadepó, fuvartelep céljait szolgálta. Indítványozta erdőtisztítási és erdőőri lakások, irodák, gazdasági épületek, magtárak építését, valamint kb. 80 k.hold erdő kiirtásával a puszta bővítését, konyhakertek, gabonaföld és takarmány termesztéshez szükséges terület céljaira. Ily módon megvetette a mai népes település és erdészeti központ alapjait.

1922. V. 1-től Árpádtető lett az otthona. 1925-ben erdőtanácsossá nevezték ki.

Mint erdészeti és vadászati szakírórt országszerte ismerték, azonkívül számos szakelőadást tartott. Hervadhatatlan érdemeket szerzett Sikonda-fürdő létesítése és fejlesztése terén. Az ő energikus és kitaró munkájának köszönhető, hogy ez a gyönyörű fürdőhely ma a betegek ezreinek adhat gyógyulást. 1928-tól 1935-ig Sikonda-fürdő igazgatója.

A vármegyei törvényhatósági bizottság és községi képviselő-testület tagja, a Pécsi Polgári Lovászegylet elnöke és számos társadalmi és kulturális egyesület tagja volt.

1932-ben erdőfőtanácsossá nevezték ki.

1935-ben 48 évi ősszolgálat után nyugalmomba vonult.

1941. márciusában elhunyt.

Sikonda-fürdő - úgyis mint az árpádtetői erdőbirtokhoz tartozó erdőrész - történetével sok régi ember, erdőőr, árpádtetői alkalmazott neve függ össze. Árpádtető volt a központ, minden intézkedés onnan indult ki. Onnan épült, fejlődött Sikonda. Kalmár a bognár, aki a Bagolyvár és Turullak összeállítását elvégezte a tervrajzok alapján. Sára Ferenc parádés kocsis, Farkas erdőőr és sofőr, Tusnovics a kovács és sofőr. Apa és fia Kollár, utóbbi a sikondai kerületi erdész, apa és fia Kiss, Jauch Ferenc, Imre, Vajda, Tálás Oláh, Magosi erdőőrök, akik mind tettek valamit Sikondáért. Engem pedig elvittek napfelkeltét nézni, vagy az erdőbe gombát szedni, lénián átszökkenő őzet, vagy nyuszt mutattak, szedret hoztak, vagy a magasba emeltek és meghintáztattak.

Az első sikondai medencemosó cigányok: egyik a fiatalon meghalt Oláh Ferkó, másik a szomorúszemű Balog Jancsi, nagyapám hűséges munkása,

"pálátetis" háza volt a kőlyuki dombon. Sikonda-fürdő legrégebb és hűségesebb dolgozója volt. Már a sikondai bekötő szerpentin út építésénél követ tört, kubiolt, és az első ideiglenes fürdőtől kezdve, pár év előtti haláláig 47 éven át folyamatosan a fürdő dolgozója volt. Utolsó találkozásunkkor Sikondában, maga készített főzőkanalakat, csipkézett szélű vágódeszkát hozott emlékül. De ezeknél is jobban örültem a történeteknek, amiknek mindig ő és nagyapám voltak a főszereplői. Nagyapám 40-45 évvel ezelőtt hozzá intézett tréfás, vagy elismerő szavait, szavajárását, felismerhető pontossággal idézte. Panaszos hanglegjtésével a legviccesebb történetek is szelíd-szomorúan hangzottak.

Számomra a gyermek emlékezés aranyporától csillogó nevek ezek. Sikonda történetéből nem szabad kihagyni őket.

Sikonda. Ízlelgetem a szót, mit jelenthetett valaha. Lehet, hogy a Pannóniát birtokló rómaiak hagyták itt nekünk ezt a szót, ha tán védelmi rendszerük fontosabb őrhelyeit sorszámnevvvel látták el? Secunda...Sikonda.

A legújabb földrajzi etimológiai szótár tudományosan alátámasztott magyarázatot ad a kérdésre: A régi magyar nyelvben előfordult a SICUND személynév, ennek az -a képzős származéka SICUNDA. A latin Sixtus személynévből eredő SIK személynév származéka rejlik benne.

Mint a hegyi patak vizében sodródó kavics, kopik, csiszolódik, alakul, gömbölyödik a szó, a nyelv az idők folyamában. Ma már ősmagyar apáink ködbevesző századainak nyelvét nehezen értenénk, pedig magyarul beszéltek.

Sikonda nevét 1797-ben készült térképen lehet először olvasni, a pécsi székesegyházi uradalom Mánfához tartozó birtokterülete neveként. A térképet Josef Gmehling rajzolta, mint az a latin nyelvű feliratból kiderül: Mappa territorii possessionis MANFA, in Dominio Cathedralis Ecclesiae Quinque Ecclesiensis. Anno 1797. Joseph Gmehling juratus geometricus.

Az erdőbirtokhoz tartozó testvér erdőrészek között hasonlóan titokzatos, pogányhangzású neveket találunk: Nyugoj, Zsongor, Küfő, Melegmán, Cirkó, Gerézdés. Szláv eredetre utal a Radincsa, Gyimonca és a Pográd. Az erdő hangulatát idézik a Hármashükk, Tüskésgyöp, Kecskéhát, Gilicehegy, Szárazgödör, Szarvasnóta, Zergehegy, Csipkésoldal elnevezések. Romantikus hangzású a Szök-tető, Ördögmalom, Cickatemető, Örvényes.

Masatető, Paperdő, Gödörfő, Csutadelelő, Ferkóirtás, Babaerdő, egymásután sorakoznak emlékezetemben.

Egy kis erdei helytörténet, amelyre talán senki sem emlékszik rajtam kívül. A Ferkó-irtást nagyapám nevezte el, Sára Ferenc uradalmi kocsisról, akinek ébersége és aktivitása akadályozta meg egy kezdődő erdőtűz továbbterjedését ezen a területen, a Cirkó, a Hármashükk és az Örvényes között.

A sok szép, régi, veretes hangzású, nép ajkán született, vagy formálódott elnevezés lassan feledésbe merül. Az erdőgazdaság - új, praktikus szempontoknak engedve - számnévvvel nevezi és jelöli az erdőrészeket. Kovács József, az árpádtetői erdészlet jelenlegi műszaki vezetőjének szavait idézem: "A fiatal erdőszekek már nem ismerik a régi népi elnevezéseket, legfeljebb a Babaerdőt, azt

mindegyik tudja, az itt van szemben az országút túlsó oldalán." Nagyon büszke vagyok, a Babaerdőt én neveztem így el, 4-5 éves koromban, s még abban az évben a térképre is lám rákerült, - nézegetjük a székesegyház erdőbirtokának 1926-ban készült térképén. Kis fiatalos volt az Óderékon. Babafákkal, babuttal, a boltívesen összehajló lombok közt kis pihenőkkel, kispaddal, kisasztallal. 50 egy-néhány év után hol vannak már a babafák, öregerdő lesz nemsokára, s hol vannak a régi babák, bizony alaposan felserdültünk mindahányan.

„Sikonda. Csend, bogárzűmmögés.

Az ipszilon alakú párás völgybe, sós forráshoz szarvasok jönnek inni. Suhognak a vén fák, madár repül át, mókus lendül és lengeti dús tölgyek zöld lomblegyezőjét.

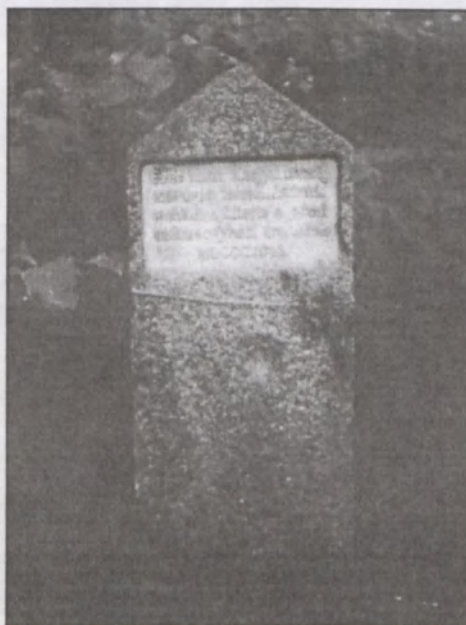
Sikonda.

Erdőkkel körülvett völgy, Baranya vármegye hegyháti járásában, Mánfa és Magyarszék községek határában, a pécsi székesegyházi uradalom erdőgazdaságához tartozó birtokrész. Az erdőgazdaság vezetője nagyapám:”

Kolossváry Andor erdőtanácsos
Árpádtető
u.p. Mecsekszabolcs

A hármas völgy közepén
az Antal-tanya hallgat,
várja vendégeit vadászatkor.

Hársfák között az „Ezredéves emlék”.
A környék fáit a millenneumkor ültette
a pécsi székesegyházi uradalom. (1896)

Ennyi volt Sikonda, mikor először megláttam kisgyermek koromban. Számomra így is nagy program volt, - s maradt a mai napig. Sára Feri bácsi mellett ülhettem a bakon, nagyobb koromban a gyeplőt is tarthattam. Az erdei utakon a sűrűn összehajló ágak között kocsizva, még hallom figyelmeztető hangját: "Ág vág!" Talán ma is így mondják. Akkor nagyapám határozta meg így az erdei óvintézkedés tömör szövegét, másképp - egy hosszabbra sikerült figyelmeztetés közben - biztos arcul vágja az utast a hirtelen csapódó faág.

Nagyapám igazi erdész-unokának nevelt, erdőjáró útjaira sokszor magával vitt. Ilyenkor tanított, vizsgáztatott, fel kellett ismernem a fákat kérgükről, levelükről.

A vadászház verandáján meguzsonnáztam a kis kosárban magammal hozott cseresznyét, vagy lekváros kenyeret. Aztán vissza a bakra, s a gesztenyefák alatt könnyű trappban indultunk hazafelé Árpádtetőre.

1927

Az álmodó nagy csendet mélyfűrógép zakatoló lármája veri fel. A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. szénkutát a völgyben.

A munkálatokat Vitális Sándor főmérnök vezeti.

Fűrótorny. A salgótarjániak felvonultak.

1928. március 15.

A fúrólukból 419.94 m. mélységből váratlanul melegforrás vize tört fel, percenként 1500 liter vízhozammal, 17 méter magasságba szökkenve! A látvány csodálatos. A liázkószén után kutató mérnökök csalódtak, azonnal elrendelik a fúróluk betömését. Mintegy 10 köbméter követ dobálnak be, szerencsére leszáll az est, munkájukat aznap nem tudják folytatni. Nagyapám értesülve a történetkről, kora reggel a helyszínre siet, hogy a fúróluk további betömését megakadályozza. Nehogy valaki egy kavicsot is be merjen hajítani, puskás erdőőrt állít a forrás őrzésére, a komoly testi erőt képviselő Jauch Ferenc erdőőrt (1.), akinek pusztája megjelenése is garancia volt a forrás épségére. Mellette Vitális Sándor geológus főmérnök. (2.) Schraub János furómester. (3.)

A forrást betömni, mikor a vize kiszámíthatatlan értéket jelenthet? Sikonda fürdő...?! Sikonda gyógyfürdő...?!

Nagyapám azonnal jelentette a történeteket feletteseinek, a pécsi székesegyházi uradalom vezetőségének, javasolva mindennek előtt a víz vegyi összetételének elemzését. És megkezdte pokoljárását. Kétségbeesetten harcolt a forrásért. "A forrás betömésének megakadályozása nem ment könnyen - írja dr. Matolay Károly Sikonda-gyógyfürdő c. füzetében - mert szembetalálta magát irányadó kö-

rök ellenvéleményével!" Harcolnia kellett a bányatársasággal, de leginkább saját feletteseivel.

A forrást első menetben sikerült megmentenie, de minden további lépésnél akadályokba ütközött. A bányatársaság feladta végre a területet, elállt a további szénkutató mélyfúrások tervétől, egyben ajánlatot tett az uradalomnak, a fúrólyukban használt csőrendszer megvásárlására, a fúrási munkálatokat beleszámítva 60.000 pengőért.

A kanonoki testület összeült, hogy döntsön a bányatársaság ajánlatát illetően és a forrás sorsa felett. Fónay Lajos uradalmi jószágfelügyelő minden komoly alap nélkül feltételezve, hogy a bányatársaság amúgyis a földben hagyja a csőrendszert, a vásárlási ajánlat visszautasítására tett javaslatot. Ebből a meggondolatlan lépésből jóvátehetetlen hibák sorozata következett.

Nagyapám tehetetlen volt. A Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. kiszerezte a fúrólyukból a csőrendszert és elvonult.

Kolossváry Andor az árpádtetői ügynevezett kisirodában, lelki szemei előtt már Sikonda-világfürdő képével.

metlen ingajaratban kocsizott Árpádtető, Sikonda és Pécs között. Kért, rábeszél, sürgetett és törhetetlen akaraterejével győzött: megszületett a döntés, gyógyfürdő lesz Sikondából. A határozat azonban csak ideiglenes fürdő építésére vonatkozott.

Fiatalos lendülettel - 65 éves volt ekkor - fogott hozzá terveit kiviteléhez. Képzeletének teremtőerejével az uradalom vezetősége elé tárta a már kész tervet, annak rentabilitását, Sikonda-fürdő jövőjének perspektíváját, s nem utolsósorban a víz gyógyító erejének áldásos hasznát.

Rengeteg akadállyal kellett megküzdenie. Az uradalom különböző okokból nem szívesen vágott bele nagyobb szabású vállalkozásba. Az uradalmi jószágigazgató a termálvíznek mindössze öntözéses gazdálkodás céljára történő hasznosítását javasolta. Nagyapám végre elérte, hogy a forrás vizének összetételét a budapesti Földtani Intézetben megvizsgálhassa.

A vegyvizsgálat megállapította, hogy a felsorolt alkotórészek alkalmassá teszik gyógyvízzé való minősítésre. Úgy tudom, ezt a vizsgálatot 1928 óta nem ismételték meg.

A tanácskozások Sikonda sorsa felett két hónapig tartottak. Nagyapám türel-

• SIKONDA GYÓGYFÜRDŐ •

Sikonda forrás elemzési eredményei.

1000 gr. vízben van grammokban:

Kationok	Kationok	Mennyiség	egyenérték %
Kaliumon K+	0.0515 gr.	0.28	egyenérték %
Natrium n Na+	0.1132	14.67	
Lithiumon Li+	0.0019	1.62	
Calciumon Ca++	0.0837	30.14	
Magnesiumon Mg++	0.0296	20.74	
Vasion Fe++	0.0139	3.25	
Chlorion Cl-	0.0112	2.23	egyenérték %
Szulfation SO ₄ -	nyomok		
Hidrogenecarbon HCO ₃ -	0.6215	71.77	
Kénsavion SO ₃ -	0.1773	26.00	
Metakóvasav H ₂ SiO ₄	0.0364		
Összesen:	1.1474 gr.		

Az alkáliszók a szokásos módon sókká szerkesztve.

1000 gr. vízben van:

Káliumhidrocarbonat KHCO ₃	0.1001 gr.
Lithiumhidrocarbonat LiHCO ₃	0.0185
Natriumhidrocarbonat NaHCO ₃	0.4134
Calciumhidrocarbonat Ca(HCO ₃) ₂	0.0475
Magnesiumhidrocarbonat Mg(HCO ₃) ₂	0.2155
Vas-hidrocarbonat Fe(HCO ₃) ₂	0.0411
Calcium-sulfat CaSO ₄	0.2913
Kaliumchlorid KCl	0.0236
Metakóvasav H ₂ SiO ₄	0.0364
Összesen:	1.1474 gr.

A víz sűrűsége 22°C-nál = 1.00071

Szabadszén-savtartalom CO₂ = 151 cm.³

Forráshőmérséklet 419 m. mélységben 37°C a kifolyásnál

36.5°C, ugyanakkor a kszűd volt 24.1°C.

Hydrogen-ion-concentratio pH = 7.0

A víz specifikus vezetőképessége 18°C-nál = 0.00101 cm.

A víz fagyáspontcsökkenése = -0.040°C

A vízben oldott anyagok oszmózis nyomása = 0.48 atm.

A vízben oldott radium emanatio tartalom = 0.030 a

10⁻¹² millicurie

E kémiai vizsgálat alapján a víz az alkalis kőkies, gyengen savas hővizek csoportjába sorozhatjuk, értéket ad e meleg forrásnak mért a szén-savtartalom, Szabad-szén-savtartalmánál forrásokban a szén-savtartalom meleg források egyedi képessége. Lithiumtartalmánál fogva tehát mint mesterséges ásványvíz volna értékesíthető.

Dr. Ernő Kálmán s. k.

m. kir. főorvos, főorvos.

Reménykeltő vegyvizsgálati adatok

Nagyapám a letakart forrás elcsurgó vizéből merítő, gyógyulást remélő asszonyokkal beszélget, mellette Farkas József erdőőr

Az uradalom anyagi gondjaiba enged bepillantást az alábbi, dr. Vass József magyar királyi népjóléti és munkaügyi miniszternek írott levél.

Kegyelmes Uram!

A Pécsi Székesegyház tulajdonát képező, ugynevezett sikondai erdőterületen miközben szén után kutattak, egy rendkívül bő vízű, szénsav tartalmu, meleg forrásra bukkantak, mely az eddigi jelek szerint valószínű nemzeti kincset képezhetne, ha annak megfelelő hasznosítása céljából a szükséges további feltárások és munkálatok megtörténnek.

A fúrást eszközlő - szentet nem találva - a munkálatokat beszüntette. A pécsi Székesegyház pedig nincs abban az anyagi helyzetben, hogy egy ilyen óriási fontosságú dolgot a saját erejéből végrehajtsa.

Azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulok tehát Nagyméltóságodhoz, hogy Kolossuáry Andor pécsi székesegyházi uradalmi erdőtanácsost személyesen fogadni, tőle az ügyet megismerni, s amennyiben az előadók alapján célszerűnek méltóztatik itélni, e nagy kincs megmentése és kellő értékesítése céljából megfelelően intézkedni méltóztatassék.

Fogadja Nagyméltóságod őszinte tiszteletem nyilvánítását

Kalocsa, 1928. évi május 30.

József Vass
érsek

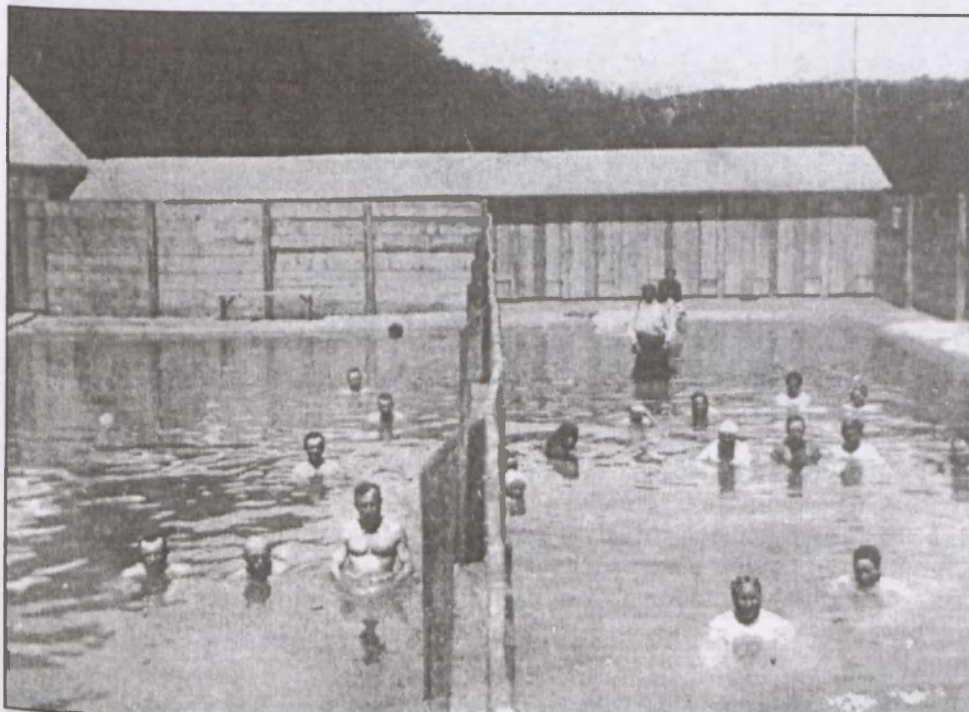
Hogy a fenti akció milyen eredménnyel járt, nem tudom. Az építkezés megkezdődött, s a dátumok bizonyítják, hogy óriási iramban.

Szerpentin bekötőút építése az országúttól a fürdőig

1928

Június hó. Elkészült az első fürdő, a közerkölcsök megvédésének szigorú szem előtt tartásával.

Íme a deszkával elválasztott férfi-női medence

Ezt a szigort csak egy-egy kiesett (vagy kipiszkált?) görcs enyhítette jótékonyan, melyen keresztül pajkos, nagybajszú férfiak kandikáltak a női medencébe, mohó pillantásokat vetve azokra a bájakra, melyeket a majdnem térdig érő fürdőruhák egyáltalán még látni engedtek.

A bikinik korában mennyivel érdekesebb lenne átkukucskálni a falon, s lám épp most nincs fal!

Ma gyerekfürdő céljait szolgálja a medence, lévén 1.30 méter a legmélyebb helyen.

Az ideiglenes medence képe vasárnapi csúcsforgalom idején

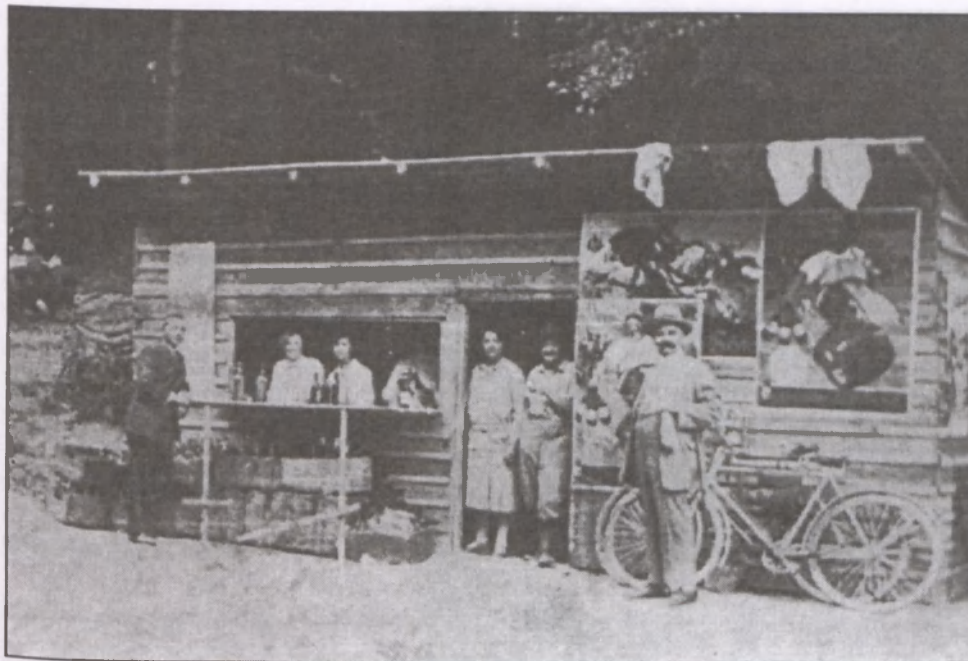
Egy új fürdő létesítése máris indokolt lett.

A műúttól a fürdőtelep szívébe pormentes, bitumenes autótutat építettek, 85 éves fenyő és lombdön keresztül. (Feljegyzés 1928-ból.)

Szinte özönlöttek a környékbeli falvakból, de távolabbi vidékekről is, különösen hétvégén. Gyalogszerrel, kocsival, biciklivel, vagy a magyarszéki Kleisz Nándor mérnök magán autófuvarozási vállalatának Pécs-Sikonda és Pécs-Kaposvár autóbusz járatain.

*Ilyen volt egy vasárnapi autópark Sikondán.
Háttérben a hevenyészett, deszkával körülkerített fürdő*

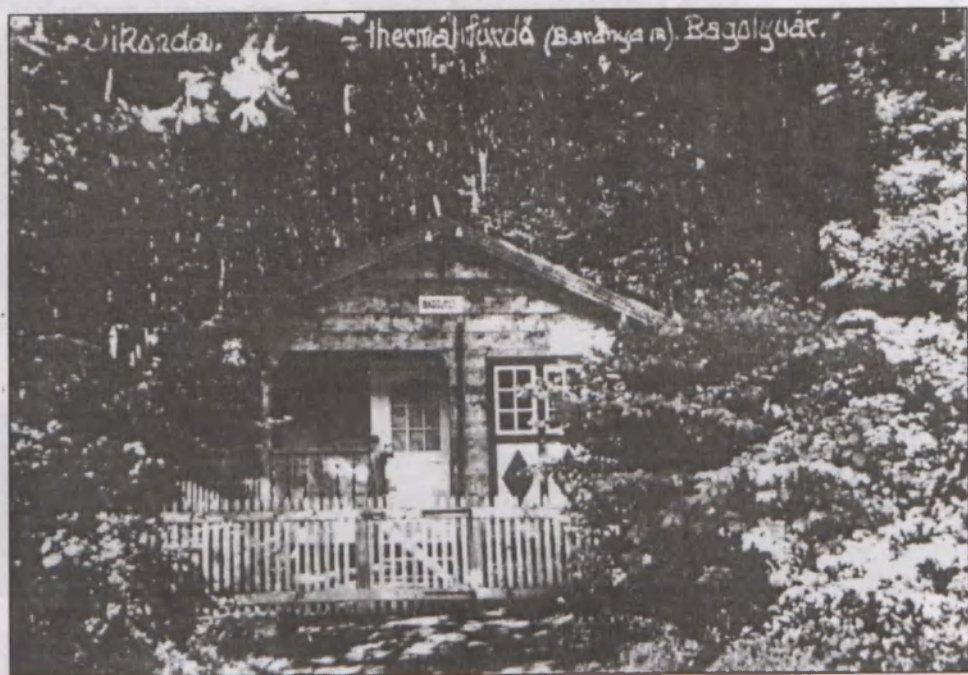

A hévízben kiázott, tikkadt torkú fürdővendégek a barakk büfében tovább ázhattak sörrel, avagy fröccsel. A gyermekek krachedlivel: "Erdő gyöngyével". Ezt az igen kellemes ízű, sötét meggyszínű üdítő italt ötletes kiszerezésben árusították. Olyan üvegben, melynek nyílását üveggolyó zárta el. Az ember úgy jutott az italhoz, hogy átnyomta az üveggolyót az üveg nyakán lévő oldaljáratba. Roppant vonzó dolog volt, már csak az üveggolyó kedvéért is szomjas lett a gyerek, ha meglátta.

Nagyapám egyik hivatalos budapesti útja alkalmával (1928), motorcsónakkal Horányba ment. Engem is magával vitt. Egy dunaparti fatelepre érkeztünk, nézegettük az ott kapható víkendházakat. Tárgyalt a mérnökökkel, rajzok között válogatott, végül két faház tervrajzával indultunk haza.

Nemsokára felépült az emeletes Turul-lak (mai nevén Bagolyvár) és a földszintes Bagolyvár (jelenleg Vadvirág).

Így voltam hát jelen születésüknél. 1978-ban fennállásuknak 50 éves jubileumát ünnepeljük, és Sikonda-fürdő 50 éves jubileumát is.

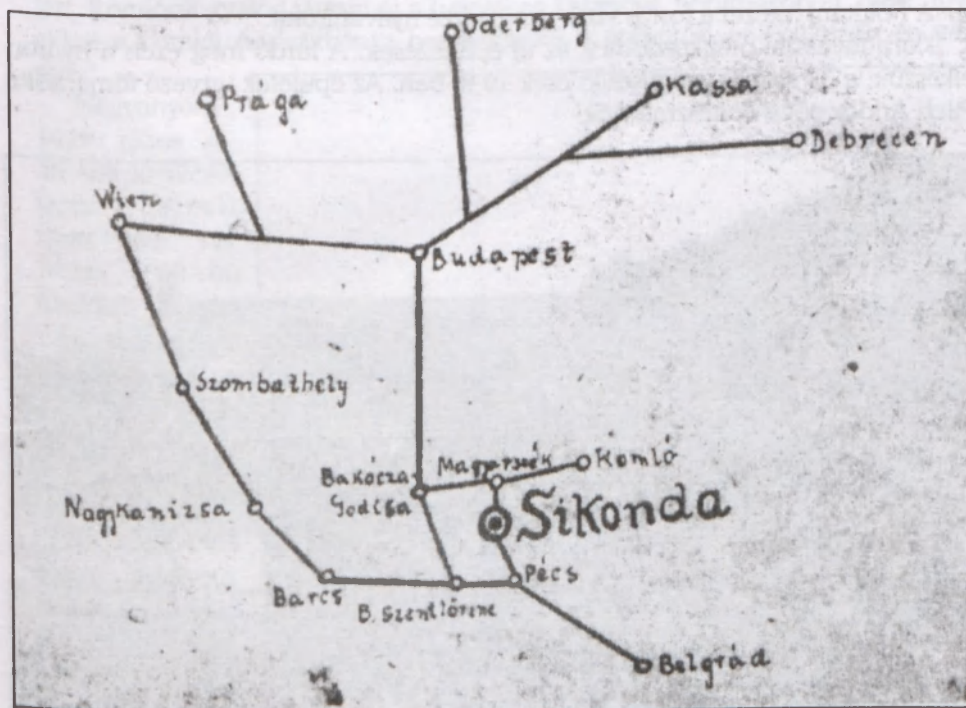
A fürdő forgalma, minden várakozást felülmúló látogatottsága meggyőzték az uradalom vezetőségét, hogy érdemes tovább építkezni.

A "Baranya vármegye 1919-1929" c. könyvből idézem: "Már az első évben - bár a fürdés a nyári hónapokban volt csak lehetséges - 17.229 volt a fürdőzők száma, kiknek legnagyobb része az elismerés és elragadtatás hangján nyilatkozott a sikondai víz pompás hatásáról és gyógyító erejéről. Ez az örvendetes jelenség inspirálta az irányadó köröket a fürdő továbbfejlesztésére."

Miután az uradalom nagyjai atyai (sőt főpapi) áldásukat adták a további építkezésekre, Kolossváry Andor ösztönzésére, a megye előljáróival karöltve kiszálltak Sikondába, hogy személyesen is megtekintsék az erdőktől körülvelt bájos völgyben cseperedésnek indult gyógyfürdő csemetét.

Eljövének hát mind, a vármegye akkori illusztris tagjai, alispántól kezdve a főszolgabírón keresztül a sokat emlegetett uradalmi jószágigazgatóig, és ahogy azt az ez alkalommal felvett vicces jegyzőkönyv bizonyítja, az erdőszéli hangulatos vendéglátás következtében még nagyobb kedvük lett Sikondát továbbfejleszteni.

Az alábbi - egyik prospektusból kifotózott - térkép, nagyapám Sikondával kapcsolatos nagyszabású álmainak tükré.

Wien, Prága, Belgrád mind eltörpülnek nagy szerelme, elfogultan szeretett édes gyermeke, Sikonda mellett. Párizs, London és Milánó ugyanígy járnak, ha

nem olyan kicsi az a papír. Nem rajta múlt, hogy Sikonda nem lett ilyen nagy, mint amilyennek megálmodta.

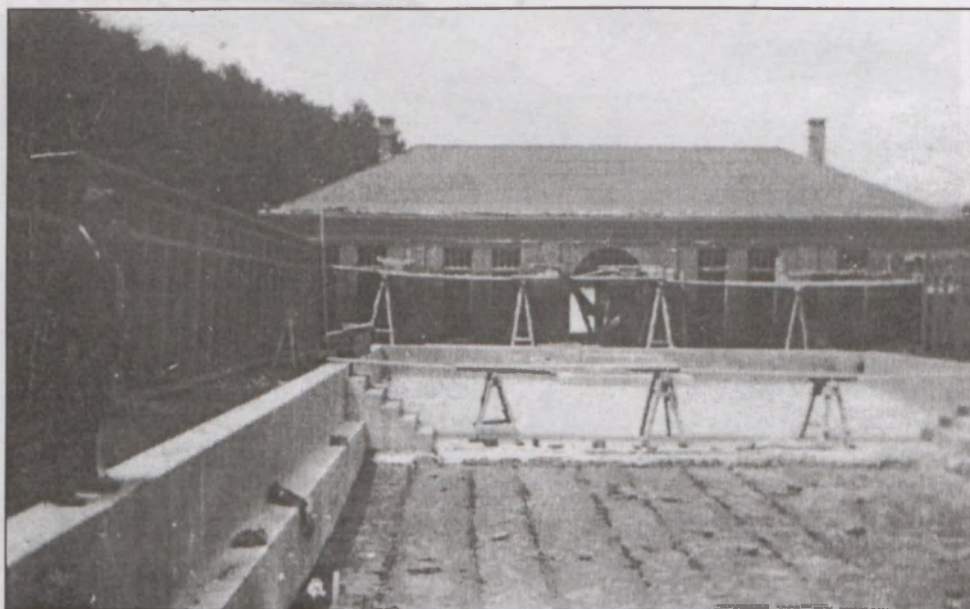
Telt az idő, írta a felterjesztéseket a forrás csövezése ügyében, az előterjesztéseket minden apróságért, kilincsel, szaladgált, állandóan úton volt Pécs, Árpádtető és Sikonda között, még egy virággrupp létesítését is felterjesztés előzte meg. Eközben a csővezetékétől megfosztott termálforrás 420 m mélységből feltörő vizébe a felszín alatt hideg források vize tört be, melynek következtében hőfoka alacsonyabb lett.

A forrásnak új csőrendszerrel való foglalása halaszthatatlanul sürgőssé vált. Sajnálatosan azonban az uradalom a célnak nem megfelelő, olcsó Mannesmann-féle vascsöveket szereltetett a forrásba. A termálvízben lévő szabad szénsav a vascsöveket hamarosan megtámadta. Az uradalom ugyan tervezte, hogy idővel a korrózió megakadályozása céljából a csőrendszert vörösfenyő béléssel látja el, ez a terv azonban épp úgy nem valósult meg, mint a csövek jó minőségűre való kicserélése. A csöveken évek múltával lyukak keletkeztek, melyeken keresztül hideg források vize szivárgott be, s emellett a vízhozam is csökkent.

1929

A Földtani Intézet a forrás vizét gyógyvízzé nyilvánította.

Kora tavasszal megkezdődtek az új építkezések. A fürdő még ezen a nyáron elkészült, a 35 szobás gyógyszálló csak 1930-ban. Az épületek tervező főmérnöke Pilch Andor pécsi építészmérnök.

Készül az új medence

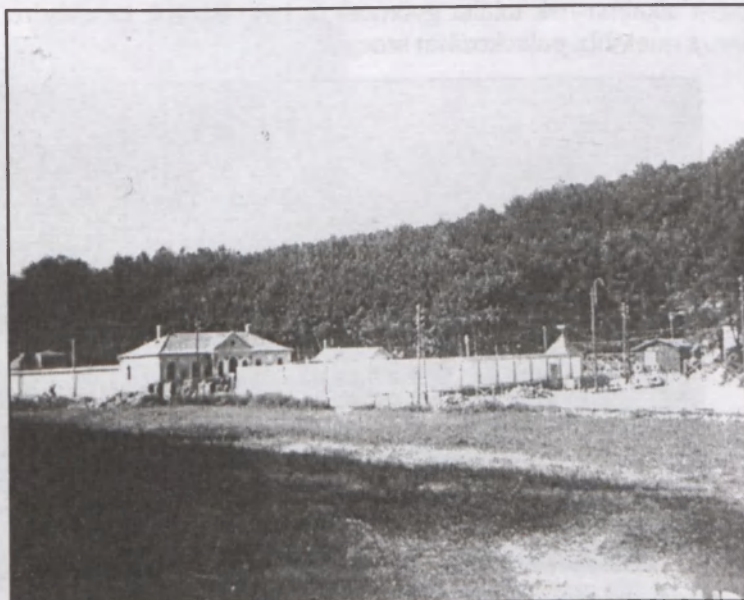

A komlói andezitbánya területén készült felvétel.

Középen Szeép Zoltán, jobbról Kolossváry Andor

lében írja: "1929 április-május havában Kolossváry Bandi bácsi megbízásából - akkor mint a Péntek László magánmérnöki iroda tagja, az első villamos távvezetéket és világítási berendezést terveztük és építettük Sikondán. Sok fáradsággal járt, Komlóról gyalog jártam át a hegyeken keresztül, hónapokon át, mert ugyanakkor a Komlói Andezitbánya berendezését is építettük, az építkezést én vezetem."

Nagyanyám .
1929. július 28-án kelt levelezőlapja: "Sikonda most virul, naponta 80-100 fürdőző! Vasárnap lesz az új fürdő megnyitása!" A 80-100 fürdőzőt, mint óriási számot, és mint Sikonda virulásának tetőfokát "vasárnapig" még a deszkafallal elválasztott melencébe kell beleképezni. Szászi Tibor

Az új fürdő előtt még az építkezési anyagok láthatók. A felvétel pár héttel a nyitás előtt készült

ma már 6-8000 fürdővendégről számol be könyvében, vasárnapi csúcsgorgalomban, de hétköznap is napi 1200-ról.

Nagyapám mindennap kijár Sikondába, figyeli a munkát, különböző kivitelező vállalkozóknak ad megbízást, mindennek ő a mozgatója, szervezője, intézője.

Családunk régi barátja, a pécsi Szeép Zoltán mérnök, a komlói andezit bánya majdani köztisztviselőben álló igazgatója, 1978. V. 3-án kelt leve-

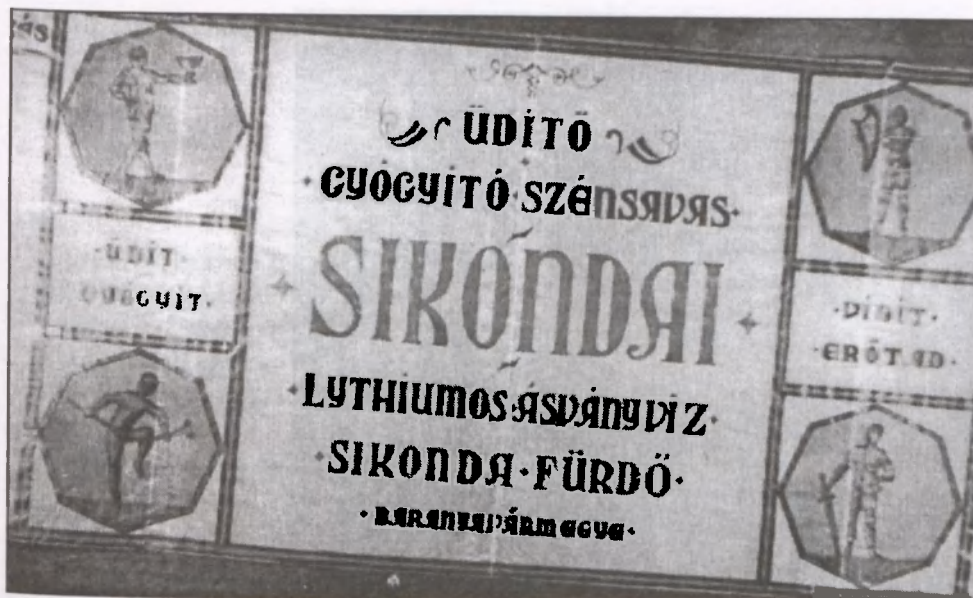

Az új medence építéskor a fűrólyukat Mannesmann-féle acélcsővel bélelték ki. A munkások csapokkal szabályozható vízelosztó fejeket szerelnek fel, melyek a belőlük kiinduló csövek segítségével a vizet rendeltetési helyeire juttatják.

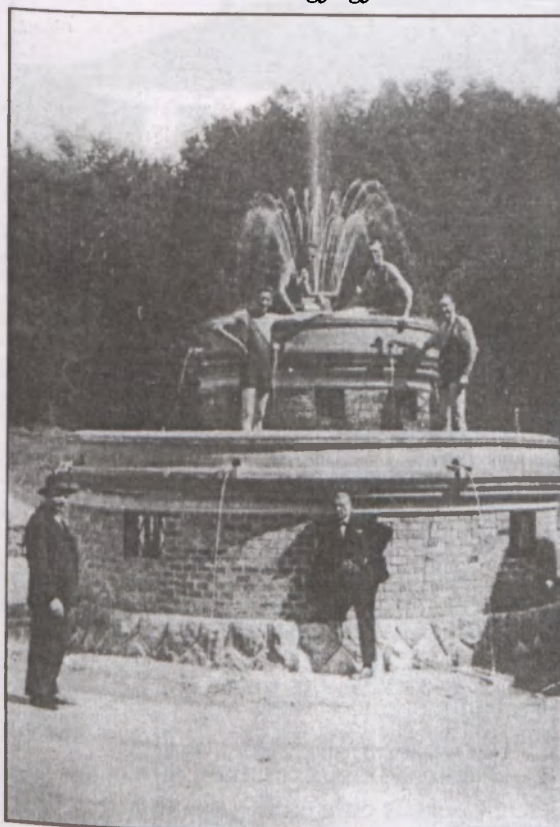
Dr. Ángyán János belgyógyász professzor a termálvizet lithium tartalmánál fogva alkalmasnak találta gyomor- és bélpanaszok kezelésére, ivókúra formájában, s mielőbbi palackozását szorgalmazta.

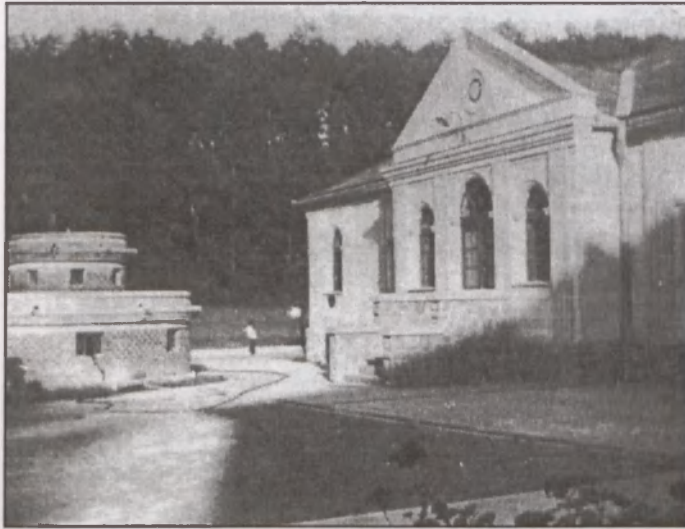
A palackozó helyiségbe (jobbról) egy cső egyenesen a forráskút vízelosztó fejéből szolgáltatja a vizet. A legmodernebbül felszerelt palackozó helyiségben megfelelő gépek segítségével előbb vastalanítják a vizet, azután 20 °C-ra lehűtve, mesterséges szénsavval telítik és palackozzák, hogy a sikondai gyógyvíz, mint üdítő ásványvíz kerüljön forgalomba.

A gyógyvizet reklámozó palackcímke

Elkészült a forrás fölé emelt díszes kútház. Szökőkútja 17 m. magas vízszugárban tört fel. A munkások szobrot állnak a fényképezéshez, az akkori viseletnek megfelelő, félárbocra eresztett fűrdőruháikban

A barátságos külsejű fürdőház főfront felőli részében - egyebek mellett - orvosi várószoba és rendelő volt. A fürdőorvosi szolgáltatot a pécsi belgyógyászati klinika orvosai látták el.

A fürdőház medence felőli oldaláról 7 kádfürdő nyílt. A kád vizében fürdőző vendég a vegyelemzésben említett szabad szénsavtartalmat maga is megállapíthatta. Testét millió és millió apró szénsavbuborék vette körül, úgy érezte, mintha meleg szódavízben ülne. Ma nemhogy kádfürdő nincs, de még a meleg vízzel, zárható helyiségben történő tusolás lehetősége is csak esetleges, ritkaság számba menő esemény.

1 db I.o. fürdőjegy	1.20 P	Havi bérlet	24,-P
1 db II.o. fürdőjegy	0,80 fill	" "	16,-P
1 db kádfürdőjegy	1,80 P	" "	36,-P

A vízben úgyszerített
tutajok és kereszték rin-
gatóztak, kicsik és na-
gyok öröme

A színesre festett japánhinták óriási szelet görögdinnyehéjhoz hasonlítottak az erdőszéli fák alatt. A vendégsereg számának szaporodásával a vendéglői ellátás minden igényt kielégítő színvonalra emelkedett, berendezkedve csoportok étkeztetésére is.

Nagyapám levele 1929. szept. 9-én. "Tegnap du. 250 orvos volt Sikondán, feleségeikkel. Apát nagyon ünnepelték, és nagy jövőt jóstak Sikondának. Isten adja, hogy úgy legyen, mert Apa nagyon sokat fáradozik érte, mondhatom emberfelettit. Hajnalban kel, fél négykor reggelizik, az íróasztalnál dolgozik amíg jönnek az erdőőrök. Ma már korán reggel Sikonda ügyben Pécsre ment."

Idézet a "Baranya vármegye 1919-1929" c. könyvből: "Mindenki Sikondával foglalkozik, s ezer tervet ajánlanak megvalósításra, hogy az a világfürdő váljék belőle, ami az érte rajongók képzeletében már tökéletesen kialakult. Ki a golfpályának, ki a tenisz pályának, ki a strandfürdőnek, ki a sporttelepnek, ki a létesí-

tendő szanatóriumnak, ki meg a ródli- és skipályának keresi és ajánlja a legmegfelelőbb helyet."

A sok Sikondát dédelgető ötlet egyik nevezetes megvalósulása lett a Sikondán rendezett repülőnap.

Pécs, szept. 16. - A "Dunántúl" repülőakciójának keretein belül rendezett sikondai repülőnap izgalmas repülőprodukciót vasárnap, mintegy nyolcezer főnyi közönség nézte végig. Pontosan háromnegyed egy órakor startoltak a gépek a szigeti gyakorlóterrről és 5 perc múlva simán leszálltak Sikonda völgyében.

Elsőnek Dicsőfi József a műegyetemi sportrepülő legtehetségesebbje startolt. Az első loopin után függőlegesen álló gépével a repülőmutatványok egyik legizgalmasabbjával ragadta tapsra a közönséget.

Leszállása után valóságos tapsorkán fogadta. A kellemes megafon muzsikával kitöltött szünet után Lampich Árpád mérnök startolt, aki mintegy hatszáz méter magasságban öt looping teh loopot mutatott be, majd a legvakmerőbb mutatványok egész sorával gyönyörködtette a közönséget. Még repült, amikor Kaszala startolt, hogy káprázatos mutatványaiával teljessé tegye a repülőnap sikerét.

Miután a repülők részére az egész városban nem tudunk benzolt találni, (Göbel gyógyszerész volt szíves öt kilogrammot díjtalanul felajánlani) üzemanyaghiány miatt a repülők 5 óra után beszüntették attrakcióikat és Pécs irányában elrepültek.

Este a három pilóta és a megjelent előkelőségek részvételével - folytatja a lap - bankett volt a fürdővendéglőben. Itt a kitűnő pilótákat egy-egy értékes dísz tárggyal lepte meg a repülőnap rendezősege.

Részlet nagyanyám leveléből: "Apa 187 pengőért remek szép eozin hamutartókat vett a Zsolnay-gyárban a pilótáknak, roppantul örültek neki.

Az újság még megdicséri Sikonda derék erdőőreit, akik biztosították a repülőnap valóban példás rendjét és zavartalan lefolyását.

Ifjabb Kollár erdőőr kislányával, az egyik pihenő gép mellett

1930

Elkészült a 35 szobás "Sikonda szálló". A földszinti helyiségekben étterem, söröző, társalgó, olvasó- és kártyaszoba. Az alagsorban 10 kabinos központi fűtésű házfürdő.

1930. VII. 20. A szálloda felavatása, a környékbeli lelkes részvétel mellett. Az újságok 600 munkás, - köztük 200 pécsvidéki bányász - jelenlétéről írnak.

Kolossuár Andor (középső erkély) köszönti a megjelent vendégeket

Virág Ferenc megyéspüspök áldását adja az új létesítményekre. Mögötte Hannuy Ferenc dr. prelátus őrkanonok, pécsi székesegyházi uradalmi kormányzó

SIKONDA

MAGYARORSZÁG EGYEDÜLI MELEG
SZÉNSAVAS FÜRDŐJE BARANYAMEGYÉBEN

Sikonda-fürdő első prospektusának címlapja. 1930

A szálloda felépülésével Sikonda-fürdő gyógyfürdő jellege teljes értékűvé vált azáltal, hogy a fürdővendégek számára otllakást lehetett biztosítani, kúrájuk alatt.

Egyágyas szobák a szállodában	3 - 4,50 pengőig
Kétágyas szobák	5,50 - 9 "
Nagyság, fekvés és berendezés szerint.	

A fürdőigazgatóság által 1930-ban kiadott prospektusból:

A 419.94 méter mélységből feltörő földes-alkalikus, sok kötött és szabad szén-savat tartalmazó kitűnő hatású gyógyvíz részint fürdés, részint ivókúra alakjában nyújt eredményes gyógyulást mindazoknak, akik Dr. Dalmady Zoltán egyetemi tanár főorvos megállapítása szerint a lélegzőutak, az emésztő és kiválasztó szervek hurutos bántalmaiban, bőrbetegségekből, vagy női bajokban szenvednek.

Alig két évre terjedő tapasztalat bőségesen igazolja, hogy ezekben a betegségekben a sikondai gyógyvíz csodás gyógyulási eredményeket ért el. Megszünteti a gyomor- és bélfájdalmakat, kiegyensúlyozza az anyagcserét, elősegíti a nyálkaoldást, megkönnyíti a nehézlégzést, eloszlatja az influenza utáni zavarokat, kitűnően gyógyítja a bőrbetegségeket és a női bajokat, enyhíti a reuma, csúsz és köszvény okozta fájdalmakat. A betegek érdekében a fürdőkezelőség arról is gondoskodott, hogy az orvos rendelésének megfelelő diétás étkezés legyen kapható a fürdőszálloda éttermeiben.

Sikonda fekvése, természeti adottságai, klimatikus viszonyai gyógyászati szempontból. (Régi sikondai prospektusok és Szászi Tibor "Sikonda" c. könyve alapján.)

Vadregényes, természeti szépségekben bővelkedő bájos fekvésű 355 k.hold kiterjedésű, páratlanul szép lomb és fenyőerdő, valamint dús, füves rét, három ágra tagolódó völgyben, ez Sikonda. A Mecsek hegyláncolat egyik északi nyúlványában, a tenger szintje felett 185-270 m. magasságban fekszik, Pécs városától 20, a magyarországi vasútállomástól 4, Komlótól 5 km. távolságban, a Pécs-Kaposvárral összekötő műút mentén.

A völgy klimatikus viszonyai igen kedvezőek. A sikondai rét sajátos mikroklímával rendelkezik. Ez részben földrajzi fekvésével magyarázható. A három oldalról dombokkal szegélyezett, ily módon körülzárt völgyben, a légtömegeket mozgató széljárások nem érvényesülnek oly mértékben, mint sík vidéken.

Természeti adottságainál fogva a terület egy három oldalról lezárt völgykatalán. Ennek következtében a fürdőtelepen az évi átlagos középhőmérsékleti értékek 3-5 °C-al alacsonyabbak az országos átlagnál. Nyáron a hőmérséklet általában 4-5 °C-kal hűvösebb, mint a Mecsek déli oldalán és a tél hidegebb, mint a környező helységekből.

A nagy kiterjedésű erdők és rétek következtében a levegő relatív páratartalma viszonylag magas, átlagosan 60-80%, tiszta, por és füstmentes. A légköri elektromosság negatív ion túlsúlyt mutat, ami megnyugtató hatású.

Az erdei környezetnek az idegrendszerre és az alvásra nyugtató hatása van, Sikonda klímája tehát ajánlható idegrendszeri zavarokban szenvedők, álmatlanok, lábadozók, vérszegények számára. Megfigyelések szerint kedvezően javulnak a magas vérnyomásban és gyomorfekélyben szenvedők is.

A légnyomás változás aránylag csekély, s ez a körülmény is hozzájárul a kímélő klíma jelleghez.

A Kisanyám-villa OTI üdülő volt

1931

Sikonda nyári verőfényben. A szálloda a nyári szezonra májustól várja vendégeit, de a szobák központi fűtése révén a téli hónapokban is üzemképes.

És kik a vendégei? Sikonda a pécsi székesegyház fürdője. Papi birtok lévén, Sikondát sok idős pap is felkeresi, Egerből, Pécsről, Esztergomból. Kriston Endre egri püspök, Koch Ede pécsi prelátus kanonok, Jozgits János pápai prelátus, nyug. plébános.

Az idősebb, vagy inkább érettebb színész korosztálynak is kedvelt nyaralóhelye volt. Gál Gyula a Corvin koszorú tulajdonosa, Péchy Blanka, Pethő Attila és Fenyő Árpád színművészek.

A művészeti és irodalmi élet képviselői közül: Pilch Dezső festőművész, Dénes Gizella író, Kosáry Réz Lola író, Vojnovich Géza a Kisfaludy Társaság elnöke.

Dr. Ángyán János, Dr. Birkás Géza pécsi egyetemi tanárok, gyakori vendégek voltak.

A nyár folyamán apróbb változtatások, építkezések történtek.

Lebontották az ideiglenes deszkafürdőt, mely Sikonda összképét meglehetősen rontotta

Sikondai vendégek egy része
az 1929-1935. évi időközben.

Egyháziak

Kriston Endre egri felszentelt püspök
Machovits Gyula esztergomi érseki helynök
Romaisz Ferenc pécsi prelátus kanonok
Koch Ede pécsi prelátus kanonok
Beck Lajos pécsi prelátus kanonok
Jozgits János pápai prelátus, nyug. plébános
Takács István Jánosi plébános
Perr Victor igazgató

Államférfiak, politikusok

v. Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter
Gr. Szapáry Lajos főispán
Exner Kornél nyug. államtitkár
Buday Béla nyug. államtitkár
Csányk Dezső orsz. levéltár elnöke, államtitkár
Huszár Károly nyug. miniszterelnök
Vértessy Sándor kabinetiroda főnök
özv. Grecsák Károlyné igazságügyi miniszter özvegye
Hodossy Gedeon korm. főtanácsos, orsz.gyül. képviselő
Fenicy Ignác orsz.gyül. képviselő
Órgróf Pallavicini György orsz.gyül. képviselő, nagybirtokos
Szily Márton orsz.gyül.képviselő, földbirtokos

Bírói testület

Dabasi Halász Gyula korona ügyész
Konzwald Endre ítélő táblai elnök
Brand József kúriai bíró
Bókay Béla kúriai bíró
Margitay Valér kúriai bíró
Simay Gyula kúriai bíró
Botos Gyula kúriai bíró
Gyurkovics László közigazg. bírósági tanácselnök
Telegdy Géza közigazg. bírósági tanácselnök
Avedik Félix büntető járásbíró elnöke
Mihálffy Dénes táblabíró
Pilch Ernő törv.széki bíró

Katonaság

Barsz József tábornok
Pilch Jenő ezredes
Titze Oszkár ezredes
Tannert Erik alezredes
Gaál Iván tüzérszázados

Megyei és városi tisztviselők

Fischer Béla alispán
Nendtvich Andor polgármester
Ujváry Ede polgármester

Közoktatás, irodalom, művészet

Dr. Weszely Antal egyetemi tanár
Dr. Ángyán János egyetemi tanár
Dr. Birkás Géza egyetemi tanár
Dr. Mihálffy Ernő egyetemi tanár
Dr. Scipiades Elemér egyetemi tanár
Erődy Kálmán tank. főigazgató
Kosáryné Réz Lola író
Dénes Gizella író
Pilch Dezső festőművész
Gál Gyula színművész, Corvin koszorú tul.
Pethő Attila színművész
Vojnovics Géza a Kisfaludy Társaság elnöke
Péchy Blanka színművész
Fenyő Árpád színművész
stb.stb.stb.

A vendégek egésznapos ellátását biztosító, jól felszerelt konyhát építettek. A szállodást és a vendéglőt a pécsi Pannónia hotel és étterem tulajdonosa, Skergula bérelte.

SIKONDA
MAGYARORSZAG EGYEDÜLI
MELEG SZÉNSAVAS FÜRDŐJE
BARANYAMEGYÉBEN.

730 pengőért nyújt

Egy napi teljes étkezelést és szállást
 Egy napi átszállást (reggeli és vacsora)
 Egy fürdőt az uszadékban 20 per. meleg szulfid nátriumos vízben

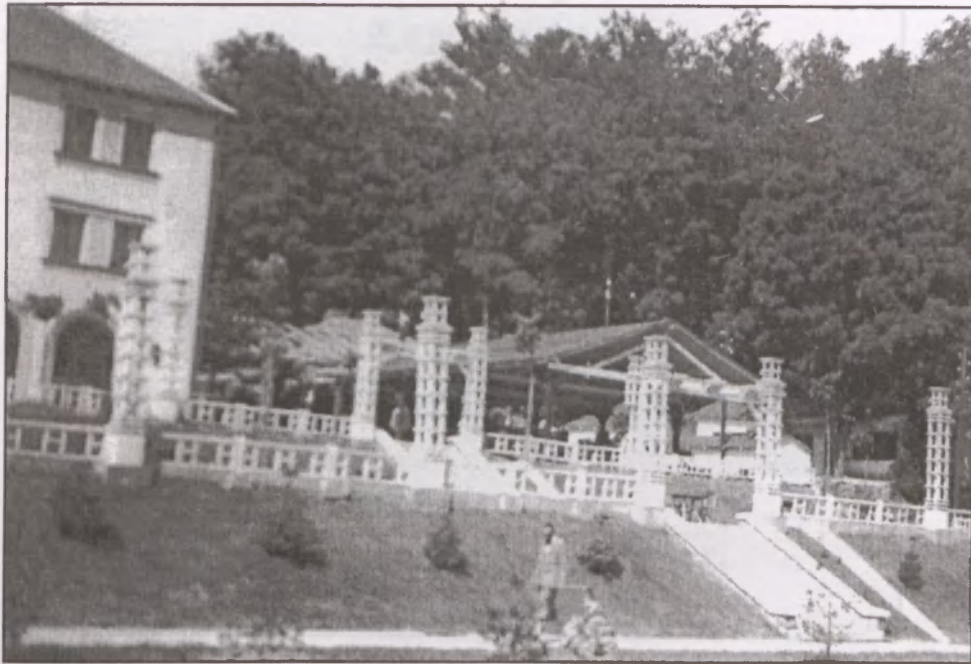
A FÜRDŐIGAZGATÓSÁG : | SIKONDA U. P. MAGYARNER
 PÉCS, SCITOVSZKY TER 11. SZÁM

Sikonda-fürdő 1931. évi prospektusából idézem az "Élelmezési viszonyok" c. bekezdést: "A napi ételmezés ára 3.20 P. Ezért a szálloda berlo, egyúttal vendég-lős, köteles szolgáltatni reggelit (1 csésze kávé vagy tea. 2 peksutemeny mez, vagy lágytojás), ebédet (leves, sült körítéssel, vagy főzelek feltettel, teszta), vacsorát (sült körítve, vagy főzelék, teszta vagy sajt)."

Az ízletes ebéd mellé cigányzene-
 nekar szolgáltatott szórakoztató ze-
 nét. Az evőeszközök biztató cső-
 rőmpölése, a húsleves, a rántott hús
 uborka salátával hívogató illata és a
 "Gyere Bodri kutyám" örökbecsű
 melódiája a legelszántabb úszóbaj-
 nokot is előcsalogatták a vizek mé-
 lyéről.

A kedves vendég népnapján a
 még kedvesebb pincérek meglepeté-
 sül, szalvéta és virág dekorációk közé
 tálták az ünnepi ebédet. Berkovics a
 főúr éppen újabb fogással érkezik.

Jó időben mindhárom étkezéshez a teraszon terítettek, árnyékot nyújtó tető alatt

Ebéd után csendes lett a szálloda környéke

A délutáni üldögéléshez a színes gombaernyők jó védelmet nyújtottak a tűző nap ellen.

A reggeli órákban inkább a melegforrás kútépítménye körül folytak óriási ivászatok, a kissé záptojásszagú, kénes gyógyvízből.

A vendégek túlnyomórészt idős emberek voltak, Budapestről, Pécsről, innen onnan, akik gyógyulást remélve jöttek ide, s a csendet, nyugalmat keresték. Öreg professzorok, nyugdíjas miniszterek, őszbecsavarodott kúriai bírók, tehát azok, akik egy ilyen első osztályú gyógyellátást meg is tudtak fizetni. Akkor még nem volt országosan szervezett üdültetés, ami a tömegek számára az ilyen helyek megközelítését lehetővé tette volna.

Mindenki számára elérhető, olcsó szállási lehetőséget csupán a három faház és a régi vadászház nyújtott. A szálloda közvetlen közelében épült 3 szobás Népházban személyenként 1 pengőért, a Turul-lakban és Bagolyvárban személyenként 2 pengőért lehetett egy napra szállást kapni. A két szoba konyhás Antal-tanya verandával, napi 10 pengőért volt kapható.

A koránfekvő és megtartóztatott életmód mellett nyaraló öregek kíséretében, kevés számban fiatalok is előfordultak, az ő számukra a szálló mögött kialakított tenispálya és a Népház melletti kuglipálya nyújtott szolid szórakozást, azonkívül hogy úszhattak kedvükre, és csokoládébarnára lesülhettek a napon.

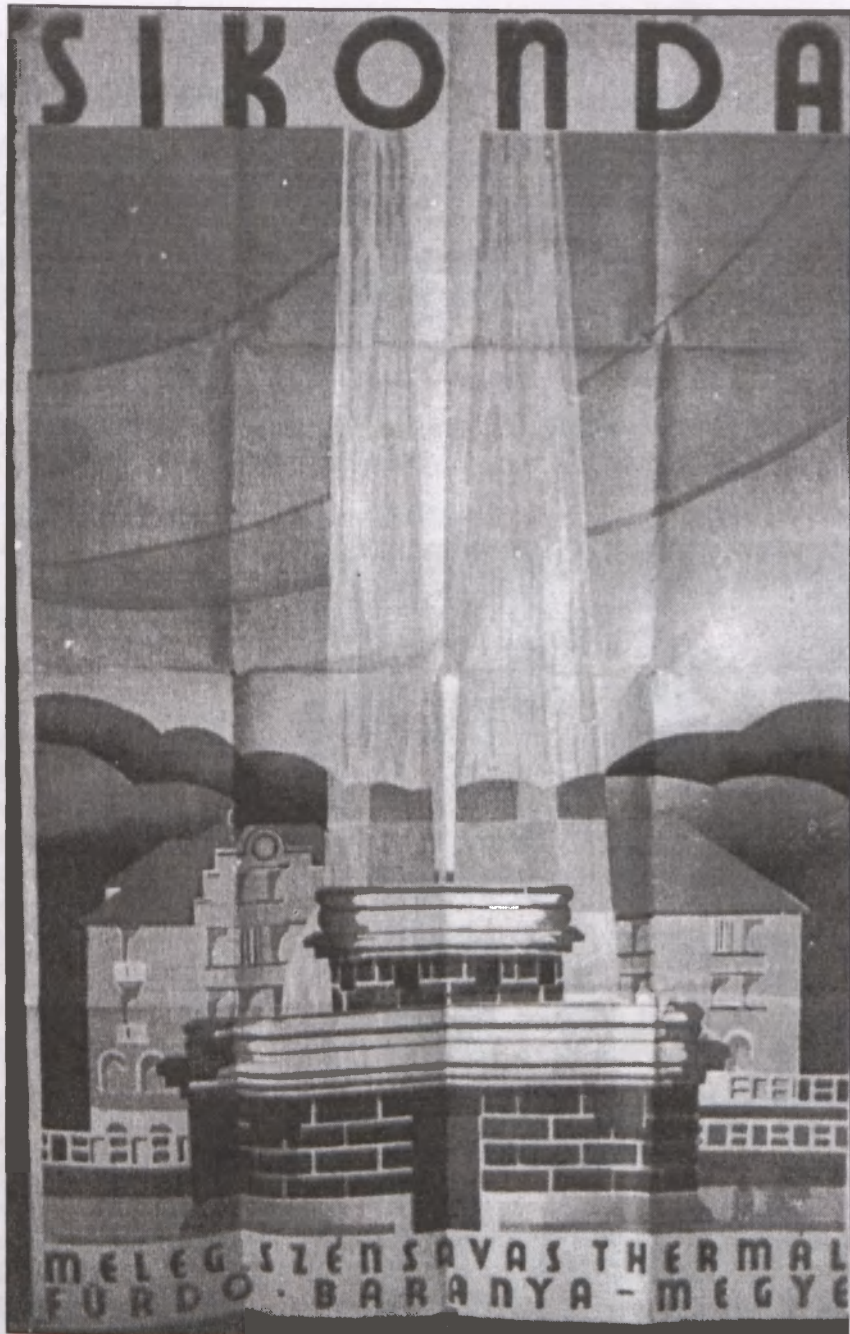
Este semmiféle zenés szórakozásra nem volt lehetőség. Egy kis séta a csillagos égbolt alatt, a dísztótól a vadászházig, vagy a kártyaszoba és társalgó nyújtotta szórakozások közül a biliárd, a kártya, vagy a sakk, kellemes rádiózás mellett. Ezek között lehetett választani. Ilyenkor már sem étel, sem ital felszolgálat nem volt.

1931. aug. 13-án írja a Dunántúl "Fürdőélet Sikondán. Sok a vendég, kevés a szoba" c. cikkében:

"Mindenütt mélységes, békességes csend. A levegő hűs és balzsamos illattal tele. Százados fák árnyékában pihen a hófehér út, amely egy autóstandba torkollik bele. Minerva, Citroen, Ford és Chevrolet állanak egymás mellett. A volán mellett sofőrök bóbiskolnak. Egyik újságot olvas, s amikor megzörren kezében a papír, mintha lárma verné fel a hatalmas völgykatlant.

Az egész fürdőn csend és nyugalom ömlik el. Itt nincs flanc, nincsenek versengő divatpizsamák. Ide pihenni jönnek az emberek. Mozgalmas, eleven élet csak délután 6 órakor támad, amikor a családi fürdőzés kezdődik. Ez a fiatalság ideje, ilyenkor övük a fürdő, s valóságos olimpiai versenyeket rendeznek.

Egy-két óra s azután ismét a csend lesz úrrá. A fürdőhelyre ráborul az est és Sikonda álmodik."

Nagyapám levele 1931. X. 20.

"Épp most kaptam a levelet a Helios nyomdától, értesít, hogy a plakátokat X. 19-én utánvétellel postára adták. Végre valahára."

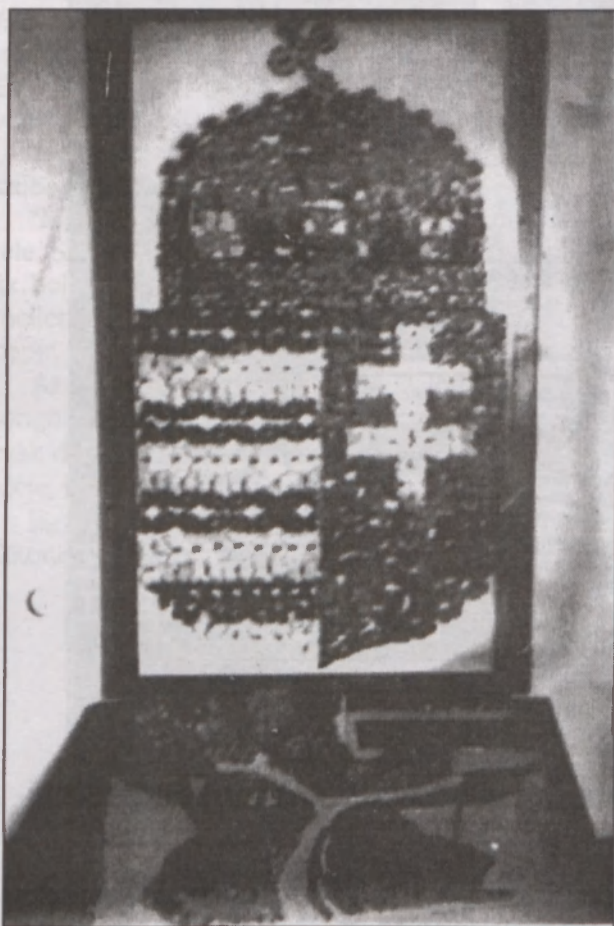
1933

Sikonda-fürdő megkapja a gyógyfürdő jelleget, jogosulttá válik a Sikonda-gyógyfürdő elnevezésre.

Balneológiai kiállítás Budapesten. A kiállításon Magyarország legfiatalabb fürdője, Sikonda is részt vett:

Sikonda-szálló makettjével, a szállodát és a forráskútból felszökkenő hatalmas vízsugarat ábrázoló plakáttal, a forrás vizének valószínűen geológiai és egyéb adatait tartalmazó táblázzal.

Háromféle prospektus tájékoztatott a szállodai és egyéb elszállásolásokról, az étkezés, napi ellátás áráiról, a víz gyógyjavallatáról, Sikonda fekvéséről, klímájáról.

Sikondai lepkékből és bogarokból kirakott magyar címer szerepelt még a kiállításon, Némethi Zoltán fürdőgondnok munkája. Alatta Sikonda domborművi térképe, jól látható a völgy ip-szilom alakja.

Egy lap Sikonda vendégeknyvéből.

A fürdő vendégeknyvének első bejegyzései hozzávetőleg egyidősek lehetnek a születő fürdővel. 1929-ben Dr. Matolay Károly már ír a vendégeknyvról, "Sikonda-fürdő" c. füzetének pár hatásos befejező mondatában, amit a termálvíz megjelenése miatt csalódott geológusokhoz intéz:

"Akik pedig kőszent kerestek Sikonda völgyében, nyugodjanak meg Isten akaratában, lapozzák fel a fürdő vendégeknyvét és olvassák el amit Virág Ferenc pécsi püspök írt: Ember tervez - Isten végez!" A geológusok azonban már hiába folyamodnának vigaszért, mert a könyv, a fentiekhez hasonló megannyi frappáns vagy humoros, esetleg éppen nemtetszést nyilvánító bejegyzéssel, és a számtalan Sikonda kellemét dicsérő verssel, elveszett.

Dr. Exner Kornél egyetemi tanár a vendégeknyvbe bejegyzett versét levélben is elküldte, így megőrizhettem, íme:

Sikonda múltja, jelene és jövője

Sok nagyfőkés hajdanában,
Kőszénért fűrt Sikondában
Szenet kutat, - vizet talál...
Szálljon így mindenre halál!
"Nem úgy! - kiált Kolossváry -
Tessék türelemmel várni.
Döntse el a vegyvizsgálat,
Hogy a mélység mit szolgáltat!"
Szabad szénsav és rádium...
Hallgasson el az ódium!
Vize gyógyít, dús erdeje
Visszahívó nagy ereje.

Híres fürdő lett Sikonda
Elhal itt az ember gondja.
Sűrű itt az ember gondja.
Sűrű erdő, jó csodavíz
Almok világába elvisz.
Terjedelme csupán egy ház
Gondozza a pécsi egyház,
Tündérgert lett, veszed észre:
Hanuy a főkertésze.
Járjatok az úr kertjében
S ne hagyjátok el sebtében...
Mindenütt rend és regula,
Így intézi ezt Skergula

Rádiumát hirdessétek,
A hallgatás erről vétek.
Arany s dollár szörnyen esett,
Csak rádium ami vezet
Minden kincsnél többet ér ez,
Mikor gazdaságunk vérez.
Rádium ma népek gondja,
Világfürdő lész, Sikonda!

Sikonda, 1933. június 7. - július 7.

Aláírás: Exner Kornél

Kolossuár Andor erdőtanácsosnak és fürdőigazgatónak
mint Sikondafürdő megteremtőjének,
nagyrabecsüléssel és őszinte barátsággal.

A szállodás-vendéglős Skergula neve nem egy vendéget ragadtatott versírá-
sra. Az alábbi rendkívül tömör, szinte kínai rövidségű vers, a Skergulától való re-
zignált búcsút szinte elénk sóhajtja:

*Ez a nyár is elmúla,
Isten veled Skergula!*

Tizenkét éves voltam, s a vendégeknyv hol tréfás, hol lírai versezeteinek olva-
sásakor úgy éreztem, nekem is kellene írnom a vendégeknyvbe, valami rettene-
tesen gyönyörűt a szívem mélyéről. Soha nem próbáltam még verset írni, s ezt az
elsőt Sikondáról Sikondának írtam.

A Mecsek völgyében
nagy virág kelyhében
Színes tulipánban
kis tündérvilág van,
a neve: Sikonda,
s mint szerény ibolya
a bokor tövében,
úgy húzódik ő meg
a Mecsek völgyében.

A Mecsek völgyében
virágok kelyhével
ezernyi kis lepke
játszik bút feledve.
Csicsergő madárcák
csattogva dalolják,
az Isten áldja meg
ezt a szép Sikondát!

Árpádtetőn, 1933. szeptember 4-én

Sikonda verses méltatása után - ez is vendégeknyvbe való téma - külön ki kell
téremem, ezúttal prózában, Sikonda illatának dicséretére. Ezt a speciális illatot
még ma, a rengeteg autó se tudta tönkretenni. Zöld erdő és avar, réti virág és
fenyő, víz és illatos lapu koncentráció. "Jaj de jó Sikonda-szag van!" ugrott ki egy
ismerősöm a kocsijából. Igen, ez a helyes kifejezés: Sikonda-szag. Egyedülálló.

1935

Kolossváry Andor 1935. augusztus 1-én vonult nyugdíjba. Nyugdíjba menetelkor az uradalom Sikonda-fürdőt - kezelési nehézségek miatt - bérbe adta egy Perlesz István nevű vállalkozónak, aki gumigyárosnak mondta magát. A bérleti szerződés 12 évre szólt.

Amióta csak ismertem nagyapámat, nem emlékezem, hogy nyaralni ment volna. Most elhatározta, hogy mielőtt végleg itt hagyják nagyanyámmal a szeretett vidéket, mely 42 évig otthonuk volt, egy hónapot búcsúzóul Sikondában töltenek. Így történt, hogy egy drága hónapig én is vendége lehettem a Sikonda-szállónak. Gyógyírként szánta nekem ezt arra a nagy szomorúságomra, hogy a gyönyörű árpádtetői nyaralásoknak, az ő nyugdíjba menetelével, örökre vége.

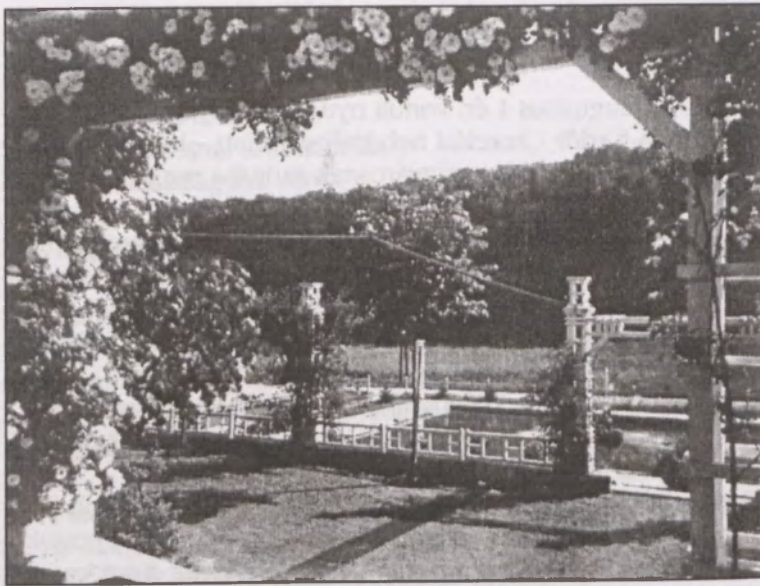
Kolossváry Andor vendég lett hát az ő Sikondáján, s most már a lelkes bérlő, Perlesz terveit hallgatta, mit is fog majd Perlesz csinálni Sikondából.

Perlesz az öregek szolid fürdőjéből, valami világraszóló hecces, inkább félvilági fürdőhelyet akart fabrikálni. Nekem persze tetszett, hogy négylovas postakocsin tervezte szállítani a vendégeket, s a fürge kocsis postakürtöt fújva csapott volna a lovak közé. Nagyapámnak az volt a véleménye, hogy az ilyen inkább Hollywoodba való. Perlesz kezdetnek mindjárt egy bárzongoristát hozott Sikondára. Az Antal-tanya bárnak volt berendezve, hangulatfény, minden este tánc. Sass Ákos a zongoránál. A zene messzire elhallatszott a völgyben, a zongora a nyitott verandán állt, éjjel-nappal. Délelőttönként a legnagyobb öröm volt, ha elszökhettem az ilyenkor csendes és elhagyatott Antal-tanyához. Nekiültem a zongorának, és az esti sétákon hallott dallamokat játszottam, ahogy tudtam. Felejthetetlen élmény volt, az erdőszélen a mérhetetlen csendben, az erdei madarak hangicsálása, a tücskök cirpelése közben zongorázni... a buta slágereket, hogy "Aki mer az nyer, csak az nyer, az angyalát", meg hogy "Van neki, na mije van neki, szősi haja van a fején"!

És elkövetkezett az utolsó este. Egy üveg Cirfandli mellett, ebben a bárban, a régi Antal-tanyai vadászházban búcsúztunk el nagyapámmal Sikondától. Ő örökre. Soha többé nem ment Sikondára.

Kolossváry Andort ezután már csak régi fürdővendégek képeslapjai, hálás megemlékezései, pár szavas tudósításai tájékoztatták Sikondáról. Az általa ültetett facsemeték növekedéséről, apró változásokról, és hogy az élet ott is megy tovább.

Egy ilyen képeslap hátoldalán ez olvasható: "Kedves Bandi bátyám! itt elég kellemesen telnek napjaim, sok újdonság nincs, a legszámottevőbb az a téglával burkolt vízlevezető árok hálózat, amelyet az uradalom a hotel alapfalainak víztenítése érdekében csináltatott. Dátum: 1937. VII. 4. Szívvel üdvözlök régi híved: Buday Béla" Nem nagy újság, de hír Sikondáról.

Üdvözet
Sikondából
1938-ban

Köszönjük Önnek, hogy felfedezte nekünk az üdülést, pihenést nyújtó Sikondát.

1938. VI. 6.

Tisztelő híve

Steinbach Samu
Pécs, Apáca ucca 15.

Üdvözlőlap
Sikondából
1941-ben

Sikonda-fürdőt 1940-től 1945-ig Dr. Breznay Géza budapesti belgyógyász főorvos és reumatológus bérelte.

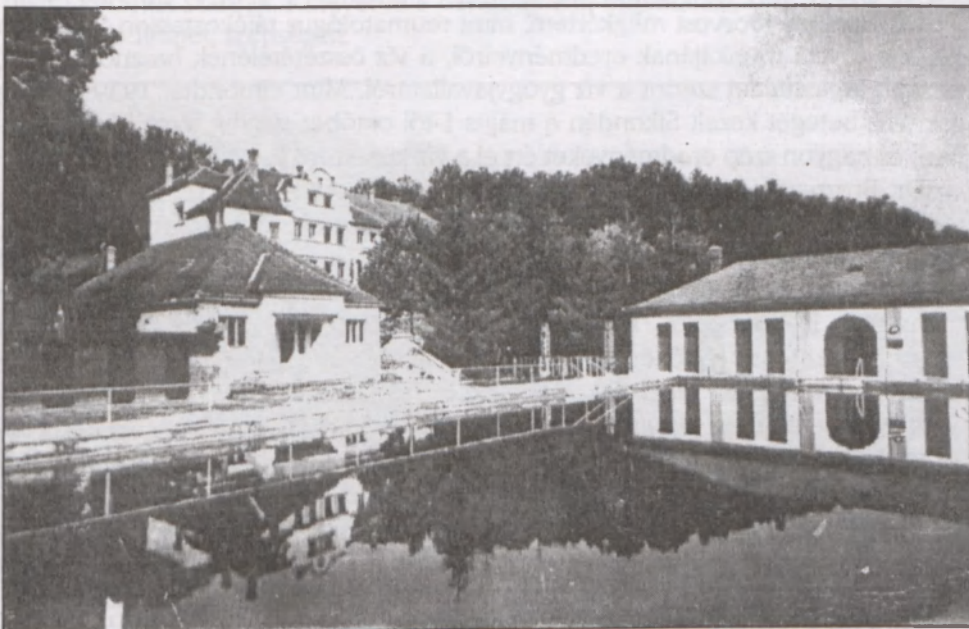
Nemrég felkerestem budai lakásán, amikor elmondotta, hogy került kapcsolatba a fürdővel.

1939-ben az akkori Sikonda-bérlő Perlesz meghívta őt a fürdőorvosi teendők ellátására. Nem sok kedve volt hozzá, de Perlesz unszolására leutazott körülnézni. Gyönyörű áprilisi vasárnap volt. Az erdő friss tavaszi köntösében pompázott...

- A természet szűzi érintetlensége - mesélte Dr. Breznay -, és az az illat, az az illat... egyszerűen rabul ejtett. Nem bírtam többé ellenállni. Május elsején leköltöztem Sikondába. És szerelmese lettem Sikondának.

Perleszék, Sikonda-fürdő bérletére mint úgynevezett Kft. (Korlátolt Felelősségű Társaság) kötöttek az uradalommal szerződést. Ez volt a kisebb társulás jogi formája. Hamarosan kiderült, hogy Perlesz úszik az adósságban. Az épületek, berendezések elhanyagoltak, leromlottak.

Dr. Breznay 1940-ben tetemes adóssággal átvette Sikonda bérletét. Okos gazdálkodással, pontos könyvvezetéssel, Sikonda gazdasági mérlegének mutatója hamarosan helyreállt. Az uradalommal kötött szerződés újabb fürdőház építésére kötelezte. A szálloda berendezését felújította, az orvosi rendelőt új vizsgáló eszközökkel, EKG-vel, egyéb készülékkel látta el.

A következő évben, 1941-ben az új fürdőház, a medence és a szálloda között

*A szálloda társalgójának elegáns berendezése,
dr. Breznayval kötött bérleti szerződés idején*

Dr. Breznay főorvost megkértem, mint reumatológus tájékoztasson Sikondán végzett orvosi munkájának eredményeiről, a víz összetételének hasznosságáról, és saját tapasztalata szerint a víz gyógyjavallatáról. Mint elmondta, 1939-1944-ig sok száz beteget kezelte Sikondán a május 1-től október végéig tartó fürdőidényben, és nagyon szép eredményeket ért el a víz kúraszerű használatával.

Dr. Breznay megmagyarázta, a sikondai hévízben mindazok a vegyi összetevők előfordulnak, amelyek egy vizet gyógyvízzé tesznek. Kén, nátrium, magnézium, lithium, kalcium stb. az ún. alkalikus hévizek közé sorolják. A vízre jellemző enyhe radioaktivitás (0.030×10^{-6} millicurie) gyógyszerpontból a legelőnyösebb mennyiség. És hozzátette: "Egy gyógyfürdő vizénél az összetételen kívül a klinikai eredményeket kell legfőképpen nézni." Javallatok: mozgásszervi bántalmaknál, krónikus neuralgiák, myalgia, ízületeket deformáló kopási folyamatok, ún. arthrosisok eseteiben. Spondylosisok (a csigolyák elfajulásos megbetegedései) és az ezek által kiváltott izomspasmusok, izomkeményedések kezelésére. A kísérő lágyrészfolyamatoknál 3 hetes kúra felé már eredmény mutatkozik.

Női bajoknál: menstruációs zavarok esetén. Krónikus petefészek gyulladásra visszafejlesztő hatással van. A fogamzást elősegíti. A víz szabad szén-sav tartalma kifejezetten vérkeringési zavarok és visszeres bántalmakra van jó hatással.

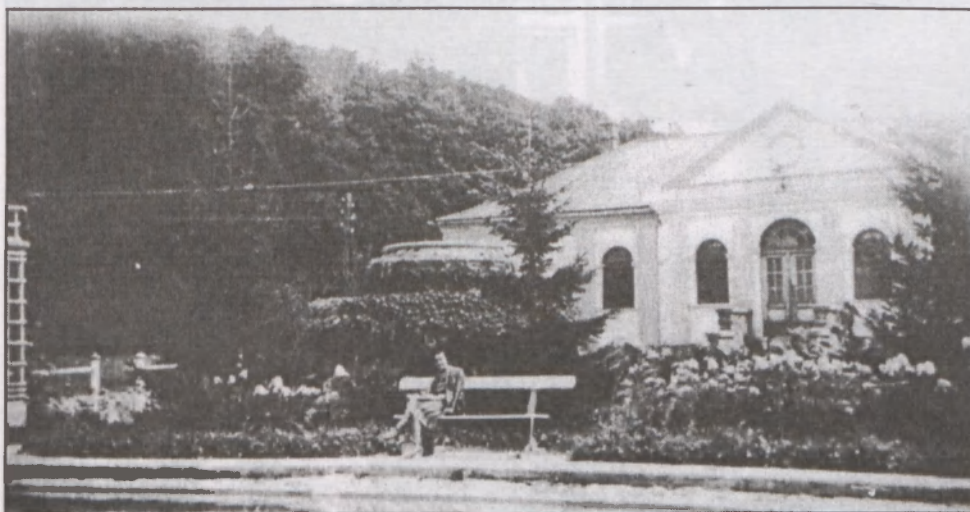
Kúra esetén a vízben tartózkodni 20 percnél tovább nem ajánlatos. Tanácsos egy héten két egymástól távol eső napot kihagyni, s hetenként összesen 5 fürdőt venni. (Ellenjavallt egy 3 hetes kúra napokra osztott 20 perceit egyetlen vasárnap

délutánba sűríteni, mint azt sokan teszik!) A víz mértéktelen használata esetén ún. fürdő-reakció lép fel, erős szívdobogás, gyengeség, a régi fájdalmak sőt ízületi gyulladás kiújulásával. "Az igazi hatás a kúra után hetekkel mutatkozik, mint ahogy a régi német közmondás is tartja: Egy őszi fürdőkúra a legszebb karácsonyi ajándék!" - fejezte be az interjút dr. Breznay Géza főorvos.

1944

Kilenc év után 1944-ben mentem újra Sikondára. Egy esti vonattal indultunk szüleimmal a déli pályaudvarról. Alig értünk Kelenföldre, légítámadás miatt 2 órát állt velünk a vonat. Egész éjjel elsötétített vonatban utaztunk. Az évek óta tartó légítámadások miatt fokozottan vágyódtunk Sikondára. Egy helyre, ahol nem kell félni, abba a régi, gyerekkori, bogárzümmögéses Sikondába.

Reggel 9 óra tájban érkeztünk meg. Boldogan néztünk körül, szemünkkel végigsimogattuk az ismerős öreg fák lombjait, mélyet szippantottunk a balzsamos illatból, aztán lefeküdtünk a mostani "Vadvirág" házikóba, minden rosszat feledtető pár órás alvásra. Már a déli nap sütött fejkünk felett, mikor amerikai bombázó kötelék jellegzetes félelmetes tompán dübörgő motorzúgására ébredtünk. Életemben még így nem féltem. Éreztem a kiszolgáltatottságot, hiába megyek akárhová, még itt is utolértek. Néztük a "V" alakban felfejlődött halálmadár légiót, amint távolodó zúgással elhagyták Sikonda légterét. Később hallottuk, hogy Sikonda területére pár héttel ezelőtt bomba esett, az országútközeli rétre. Bizonyára Pécsnek szánták. Kiheverve a barátságtalan fogadtatást, újra tudtuk élvezni Sikonda kellemét, szépségeit.

9 év alatt hatalmas, dús lett a növényzet. A hosszúra nyúlt fenyők teltkarcsúak, terebélyesek, a fürdőház és díszkút alig látszik ki gazdag ölelésükből.

A fürdőben a megszokott forgalom. Kezdő úszó ötvenen felül.

Akin nem segít a gyógyvíz ereje, forduljon bizalommal Sally nénihez!
PEDIKÚR!
MASSZÁZS
GYÓGYTORNA!
Tárt karokkal várja vendégeit!

Síkonda 1944 augusztusában még élte békebeli életét. A cigányzenekar délb
ben a Jánosbogárkát játszotta...

Banka Pista és cigányzenekara

1943 óta a vendéglőt a magyarországi Schumann József bérelte dr. Breznaytól. A harcias szakácsnők remek ételeket főztek

A pincérek fecske cikázással szolgálták fel a rántott csirkét, hozták a söröket

A fürdővendégek közül kettő maradt meg leginkább emlékezetemben. Két sikondai vendég a múlt rendszer utolsó nyaráról, és mind a kettővel kapcsolatos élményem úgymond "demokratikus" jellegű, mintha csak az előttünk álló nagy forradalmi változás előszele suhintotta volna meg az egyiket is: Bartha Károlynét, a honvédelmi miniszter feleségét, (pedig ez már nagy szó!) meg a másikat: Vörös Márton történelemtudóst.

Az történt ugyanis, hogy a vendéglői alkalmazottak közül rövid pár nap alatt két konyhalány is kilépett a szolgálatból (magyarán mondva meglógtak a hajnali busszal!) váratlan fennakadást okozva ezzel, a reggeli kávé szervírozásánál.

A vendéglőbérelő Schumann régi ismerősünk, az ő kedves vendégszeretetét élvezve lakhattunk a Vadvirágban is, természetesen, hogy azonnal felajánlottam szolgálataimat, és a szabadban elhelyezett hosszú tálaló asztalon 50-60 reggeliző tálcára raktam fel a csészéket, kávé, tejet, dzsemmet, kiflit, megtanultam a vaj adagot csillagos vajkaparó rádlival karika formára kikanyarítani, mindezt lehetőleg villámgyorsan, mert a jó étvágyú vendégek már ott ültek az asztaloknál, szalvétával a nyakukban, evésre-ivásra kész nyeldeklővel. Bartháné percek alatt fel fogva a zavar okát, mellette nem termett, és egy hétig minden reggel ketten állítottuk össze a szállodai vendégek reggeliző tálcáit.

Sikonda-fürdő érdekes vendége ezen a nyáron Vörös Márton pécsi levéltárnok, történelemtudós. Titkárnojjének órákig diktál gépbe. Pécsről készülő filmjének forgatókönyvét írja. Terve, hogy a filmet bombabiztos helyen, óriási ólomcsőben helyezi el, s vele együtt a korszakot jelölő használati tárgyakat, térképet, kultúrtörténeti emlékeket, könyveket, művészi produktumokat. Egy sűrített Pécs kerül a palackba, hogy ha az eredeti elpusztul, legalább hírmondó maradjon belőle: Utolsó üzenet az utókornak.

Vörös Mártonnal sokat és sok mindenről beszélgettünk. Főként az emberek jóságába vetett hitéről. Rendkívül fejlett szociális gondolkodása miatt kommunis-tának nevezték.

Egyszer elkísért a mai tornapálya útvonalán az erdőben, hogy segítsen megtalálni a nagyanyám nevét viselő Laura forrást. Szomorúan láttuk, hogy oktalan rombolási szándékkal, fejszével verték szét a forrást körülvevő téglapítványt. A József forrást kétszer láttam ilyen állapotban. Egyszer Szent József képét verték szét rajta, egyszer meg azt a feliratot, hogy "Világ proletárjai egyesüljete". Hogy az emberek miért éppen ide járnak politizálni?

A Laura forrást újra felépítettük, vizes agyaggal összeillesztettük a téglákat, és töves harangvirágokat ültettünk köréje. Hazafelé menet az emberi bitangságokról és a pécsi Balokányi tó környékén tanyázó tolvaj népségről, fiatal bűnözőkről beszélgettünk. Elmondta, hogy ő ezek közé rendszeresen eljár, "téríti", neveli őket. Most már nem bántják, bíznak benne, - meséli - de eleinte jó egynéhány-szor megbunyózták.

A jól végzett munkáról, az érte járó megbecsülésről és a megélhetést biztosító anyagiakról nemcsak prédikált nekik, el is helyezte őket és figyelemmel kísérte sorsukat. Volt, aki véglegesen jó útra tért, lányok, fiúk. Volt, aki újra lopott, de ő tovább tudott hinni annak javulásában is, és mindent elkövetett, hogy ez megtörténjék. Pécsről szóló dedikált szép könyvét ma is őrzöm, ostrom sújtotta budapesti lakásunk romjai alól épen került elő. Cserébe kaptam egy rajzomért, amit a dr. Breznay által épített fürdőházzal készítettem.

Sikonda könyvemmel kapcsolatos levéltári kutatások miatt többször megfordultam Pécsen és azt az értesülést szereztem, hogy Vörös Márton nem grata persona Pécsen ma sem, még messziről sem, Stockholmból sem, ahova távozott. Én annak idején nagyon tiszteltem megszállottságát, magas fokon humánus gondolkodásában és cselekedeteiben.

Egy augusztusi napon a strand fűvén üldögélve olvastuk a Dunántúl első oldalán megjelent nagybetűs hírt: "Hazánk keleti része hadszíntérré vált." - Mi lesz Budapesten, Péccsel, mi lesz Sikondával, marad-e hírmondó belőlük, belőlünk?

Lejárt a szabadság, a nyár is vége felé jár, szállingóznak haza a vendégek, mi is csomagolunk.

Októberben, amikor a sikondai rét felett ködpára bolyong, és halványlila pártás fejét kidugja ezeregy őszi, az utolsó vendég is autóbuszra száll. A völgyben lábujjhegyen jár a csend, s a hangos erdő elpihen.

És ekkor, a békésen szunnyadó helyre az őszi köze, lánctalpcsörgéssel, ágyúdörgéssel, sárosan és véresen, berontott a HÁBORÚ.

1944 ősz

Az előző fejezet drámaian fogalmazott utolsó mondatában van egy kis költői túlzás. Sikondán az ágyúdörgés csak messziről volt hallható. Sikondán végigsöpört ugyan a háború szele, de nem maga a háború. Az elhagyatott fürdőhelyet - ahogy az már a háborúk demoralizáló hatására történni szokott -, teljesen kifosztották. Elvitték a mozdíthatót, bútort, berendezést, leszerelték a mozdíthatatlant, ajtót, falépcsőt, korlátot, zsalugáttert, villanykapcsolót.

A Bagolyvárat és Vadvirágot igen előrelátóan beépített ágyakkal szerelték fel annakidején, ezek még a demoralizálódásnak is ellenálltak.

Csonka lenne ez a fejezet, ha meg nem írhatnám Sikonda-fürdő felszabadulásának történetét. Pici történet, de a fürdő is kicsi, a felszabadításához elég volt egy száz kapitány. Erről nem szól se könyv, se fáma, se semmiféle krónika, én vagyok az egyetlen krónikása. A történethez barátunk Szabó István volt tanfelügyelő révén jutottam, aki cselekvő részese volt annak a kézfogásnak, ami jelképesen Sikonda felszabadulását jelentette.

Az erdők között mélyen megbújt kis fürdőtelep hadászati szempontokat tekintve, főútvonalból kieső, mellékes kis pontocska volt. Polgári lakossága 1944 októberében 9 főre volt tehető. Ebben benne volt Aranyossy Vilma fürdőgondnok és Szabóék, az Édesanyánk-villa tulajdonosai gyerekeikkel s egy hullámos fehér bundájú, ágyúdörgés kergette, éhség űzte kedves kutyával.

Szabóék októberben érkeztek Sikondára. A sárguló lombok nem világítottak a szürke ég alatt, a völgy barátságtalan zordnak látszott, és semmi nem emlékeztetett már a nyárra.

A dérlepte réten lezuhant Rolls-Royce motoros angol repülőgép roncsai mellett haladtak el. Beljebbtekintve a fürdő felé a fázós ködben német katonai teherautók foltjai látszottak.

A szálló zsúfolásig volt német katonákkal. A nyugodalmas távolságból hangzó tompa mély dördülések egy idő után erősödni kezdtek, mind közelebről hallatszottak. Egy napon a németek hirtelen szedelődzkődni kezdtek, s motorokon, teherautókon, dzsipeken hirtelen távoztak.

Pár hét telt el, fokozódó lövés zajok és ágyúdörgésben. Azokban a napokban, amikor a szovjet hadsereg a Pécs-Kaposvári országúton Magyarszék irányában menetelt, egyszer csak egy civil férfi és egy szovjet katona tűntek fel a sikondai réten.

Szabó Pista barátunk az ablakból figyelte, amint bevágtak az erdei ösvényen a villasorba. Kiment eléjük az útra, majd kezét és szláv nyelvtudásának maximumát nyújtotta, amikor így fogadta szerbül: Zdravo! Lekezelték. A magyar tanfelügyelő és a Tolbuchin hadsereg egy száz kapitánya. Pistáék kutyája vesztül ugatott, a kapitány a pisztolyát sütögette. Nem a kutyába, csak a kerítés aljába. Azért így is csend lett.

Ami utána következett, már prózai történet, egy otthagyt autót próbáltak ketten mozgásba hozni. Kimerült az akkumulátora, így már csak lóval lehetett el-

vontatni. A kapitány elővett egy kockás cédulát, ráírt egy pár cirill betűs sort a magyarszéki bírónak, hogy küldjön lovat. Magyarszéken volt ekkor a főhadiszállás. Pista nekiindult. Filmezni való látvány lehetett, amint Tolsztoj Háború és Béke c. film fronton tébláboló civiljeként, az országúton menetelő milliós Tolbuchin hadseregtől párszáz méterre, kétségbeejtően civilen, tankok, felfordult tehének és hajmeresztő kalandok között Magyarszékig bukdácsol. Visszafelé ugyanez, csak szemben a milliós Tolbuchin hadsereggel, és természetesen ló nélkül.

Abban az időben lovat legfeljebb az árokban, vagy még inkább a levesestálban lehetett csak találni.

1947

A budapesti katlancsatát átélve és túlélve, először 1947-ben voltam Sikondában. Mánfáról 3/4 óras gyalogúton a hegyen át Sikondáig, az út felejthetetlenül szép. Ekkor készült a kép, Mánfáról jövet a gerincen, mely jól bemutatja Sikonda fekvését. Bársonyerdő-tokba helyezett kis ékszer.

Az innen látható első épület a sikondai kápolna. Szép pergamen alapítólevél őrzi a keletkezésével kapcsolatos adatokat és alapkövetésének dátumát: 1936. aug. 30. Alacsony levágott tornya, modernsége akkor idegen volt a hagyományos stílusban épült templomhoz szokott szemnek. Ma már szép harmonikus építménynek találnám, ha megvolna, de átépítették. Sete-suta külsejű turistaház lett belőle.

A sikondai kápolna

Ha beléptünk a szépívű kovácsolt ráccsal védett, széles üveges ajtón, megcsodálhattuk a türkiz zöld domborművel díszített Zsolnay kerámia oltárasztalt, valamint a szertartásoknál használt kerámia állványok hasonlóan szép domborműves díszítését. A kovácsoltvas lámpák mintázatai jól érvényesültek a hófehér meszelt falon.

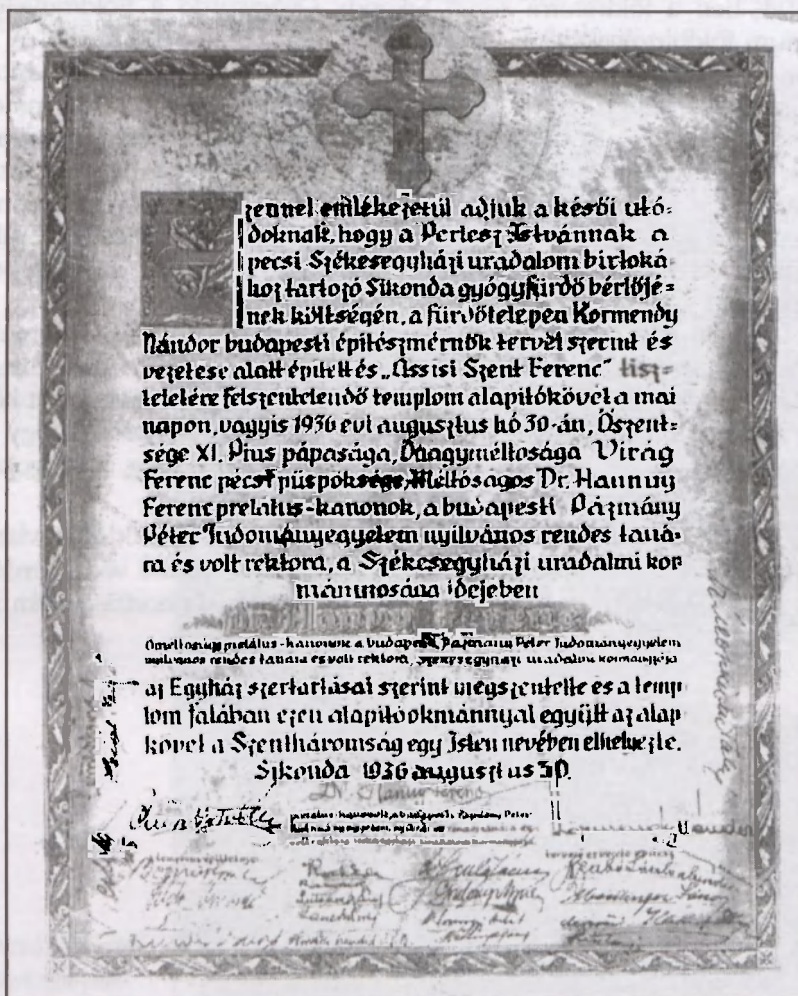

A szép angyalos oltár mögött az aszpikos freskója látszik, Pécsi Pilch Dezső festőművész, a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanára és rektora festette.

Az erdő-mező közelségének hangulatától ihletetten, Assisi Szent Ferencet ábrázolja, a kápolna védőszentjét. Baloldalon amint Alverna hegyén megkapja a stigmákat, jobboldalon pedig amint a madaraknak prédikál. A közismert bájos legenda szerint, a szent Carmano vára előtt beszélni készült az őt körülvevő tömeghez és csendre intette a fákon lármázó madársereget. Prédikációja közben egyre több és több madárka érkezett és hallgatta csendben áhítattal. Meghatottságában nekik külön is tartott szentbeszédet.

Szent Ferenc lábainál a művész egy másik legenda hőstét, a gubbioi farkast ábrázolja. Sajnos a fényképen kivehetetlenül sötét. A valóban sötétlelkű vérengző fenevadat a szent jobb belátásra bírta, olyannyira, hogy az teljesen megszelídült és nem pusztította tovább az Assisi közeli Gubbio falucska lakosságát.

Háttérben a jobboldalon az Assisi-beli San Francesco templom 1238-ból, az első gótikus templom Itáliában.

A sikondai kápolna alapítólevele

A tekercset súlyos réztokban az oltártól balra lévő északnyugati falban helyezték fel, hatalmas kőkockában. A templomot Körmeny Nándor építész mérnök tervezte és építette. A mánfai egyházközség eseményeit megörökítő Historia Parochiae bejegyzése szerint a kápolnát 1940. július 21-én Virág Ferenc pécsi püspök szentelte fel, Assisi Szent Ferenc tiszteletére.

A sikondai templom ma Fenyves turistaház. Nagy költséggel építették át. A templom berendezése, a Zsolnay kerámiák és a kovácsoltvas kapu jelenleg Mánfán díszítik a faluban nemrég épült kápolnát.

Sikondát legjobb volt ebben az időben csak messziről szemlélni. Az elhanyagolt épületek, utak, szomorú látványt nyújtottak. Ekkor a fürdőt Kovács-Kléry Gábor futó bajnok bérelte.

Az Új Dunántúl egy előző évi, 1946. augusztus 28-i számában olvasható, mely szerint 1945-ben a földreform során Sikonda Gyógyfürdő a Földművelésügyi Minisztérium földbirtok-politikai főosztályának rendelkezése alá került. A F. M. 1946. ápr. 13-án Sikonda gyógyfürdőt Kovács-Kléry Gábor és társainak adta bérbe azon szerződésbe foglalt feltételek mellett, mely szerint a bérlők mindenek előtt kötelesek a szükséges állagmegóvási munkálatokat elvégeztetni, csak azután nyithatják meg a fürdőt. Továbbá kötelesek a háborús károk helyrehozatalát a legrövidebb időn belül megkezdeni. A bérlők a feltételeknek csupán annyiban tettek eleget, hogy a fürdőt megnyitották. Mint a lap írja, üdülésre szoruló bányászgyerekkel ácsoltatták össze a kabinokat, úgy, hogy az ajtókat még bezárni sem lehetett.

A víz fertőzött volt, az erdőkben háborús időkből maradt állati tetemek maradványai. Még így is akadt annyi fürdőző, hogy a bérlők megélhetését biztosítsa, miután kiadásuk minimális volt. A tűrhetetlen állapotnak a szakszervezet követelése vetett véget, amikor felterjesztést nyújtott be a F. M.-ba, kérve, hogy adjon helyt korábbi kérésének, hogy Sikonda-fürdő végre a közösség, a dolgozó nép megérdemelt érdekeit szolgálja.

Szászi Tibor "Sikonda" c. könyvét idézem: "Sikonda magánbérlői jogviszonyát megszüntették, de a mélypontra jutott - korábban már híressé vált - fürdőtelep fejlődése csak 1948-ban, a gyógyszálló és gyógyfürdő államosítása után indult meg."

1948

Sikondát 1948-ban az államosítás során létrehívott Mecsekvidéki Gyógyfürdő Nemzeti Vállalat állította talpra.

A Bagolyvár és a Turul-lak elnevezésű fából készült víkendházak a Mecseki Állami Erdőgazdaság Árpádtetői Erdészetének tulajdonába kerültek.

Kolossváry Andor utóda Lutonszky Ernő erdőtanácsos után, most dr. Kollwentz Ödön erdőtanácsos lett az erdőgazdaság vezetője Árpádtetőn.

Köszönet dr. Kollwentz Ödön erdőtanácsosnak, amiért lehetővé tette, hogy első vendégei lehettünk férjemmel, a háború alatt kifosztott, megrongálódott, de 1948 júniusára gyönyörűen helyreállított Bagolyvárnak. (Mai nevén Vadvirág.)

Hálánk jeléül ott tartózkodásunk alatt erdei mohával fedett szívgruppot készítettünk, amit messziről keservesen ölben odahordott, garantáltan magunk lopta téglákkal szívalakban vettünk körül.

A fáradtságtól kissé kókadtan szemléljük műünket.

A szívgrupp ma is megvan! De érdekes módon elvándorolt az emeletes, mai Bagolyvár elé!

Az történt, hogy amikor az erdőgazdaság fenyőfákat ültetett a Vadvirág előtt elvezető utacska két oldalára, egyúttal elvégezte a világon az első szívatültetést! Barnard prof. csak 1967-ben.

No, cipelhette valaki megint a téglákat!

A Bagolyvár elé átültetett szív

1948 júniusában, amikor megérkeztünk Sikondára, az Árpádtetőn ma is szolgáló Kovács János körzeti erdőőr fogadott bennünket kedvesen.

Sikonda-fürdő forgalma éppen hogy ébredezett. Az országutak csendesek voltak, autóbuszjárat még nem indult meg. A magánautó forgalom csak fogalom volt.

Egyetlen étkezési lehetőség egy házi kifőzdében volt, amit a régi sikondai főpincér Szabó úr és felesége tartottak fenn valamelyik nyaralóban. 8 forintért ad-

tak bőséges háromfogásos ebédet. A reggelihez és vacsorához szükséges bevásárlások kizárólag gyalogszerrel, Magyarországról voltak megoldhatók.

Tejet, teát spirituszfőzőn forraltunk a hűvös reggeleken. A faházakba villany még nem volt bevezetve.

Még ezen a nyáron elkészült a két faház között, a téglából épített tűzbiztos "Lacikonyha" kéménnyel, tűzhellyel, konyhafelszereléssel, és a ház végében keltoldalt egy-egy illemhellyel.

Sikonda így is, ezekkel a kényelmetlenségekkel, sokhelyütt a pusztulás nyomával, a háború viharait követő fokozott csendjével, jó pihenést, hangulatos kikapcsolódást nyújtott. A naponta eleredő medárdi esők is csak üdébbé varázsolták a füvek, fák zöldjét, s az újra kisütő nap pompázva tetszelgett a leveleken rezgő milliárd esőcsepp szivárványtükrében.

A júniusi esték varázslatos kis jelenségei a szentjánosbogárkák. Pöttömnyi világító lámpásaikkal puhán szállnak a ház körül, az úton, a kertben, és át a sötét szobán. Néhány közülük szállásra is ott marad és sejtelmesen világít éjszaka.

És azok a hajnalok. Az erdei madarak már jókor pitymallatkor, három-félnegy tájban felverték bennünket csiviteléssel, cserregéssel, csipogással, írógépkopogásra emlékeztető kopácsolással, trillázó füttyögéssel, pittyegéssel. A pitymallat kifejezés talán épp abból a hajnali pittyegésből származik, amire ébredtünk. A kakukkszóig bezárólag a legváltozatosabb műsort élvezhettük. A napot köszöntő röpgyűlés éppen a házunk tetején viharzott. Nehéz volt újra elaludni, már csak azért is, mert oly elbűvölő élményt jelentett számunkra a hajnali füttykoncert.

Amióta autók, dömperek, teherautók, autóbuszok dübörögnek el arra, a pitymallati pittyegők az erdő nyugalmasabb tisztásait keresik fel. Csak az edzetebb idegzetű fecskék, verebek, cinkék, rigók, harkályok fecsegnek, tollázkodnak, kopognak, dobognak tovább a házunk tetején, valamivel kisebb hangerővel, és pár órával későbbi kezdettel, de változatlanul nagyon kedvesen.

1948-tól a strandfürdőt a Baranya megyei Víz- és Csatornamű Vállalat üzemelteti. A vállalat kezelésében a fürdő nagy beruházások mellett jelentékenyen fejlődött. A termálmedencét kibővítették, a fürdőházat korszerű nagy tetőterasszal átépítették, a gyermekmedence környezetét is korszerűsítették, új kabinsort építettek. Új, versenyek lebonyolítására is alkalmas hidegvizes medence épült a rét szembeni oldalán, tágas parkosított napozó területtel. Az új medencét a régi fürdő területével felüljáró köti össze.

A fürdő forrásainak (S. I.) egyre csökkenő vízhozama az első két medence vízellátására is kevésnek bizonyult, az 1928-ban mért 1500 liter percenkénti vízhozam 200-ra csökkent. A Baranya megyei Tanács a vízhozam növelése céljából mélyfúrásokat végeztetett. A 3 medencét az újonnan feltárt 3 kút táplálja. Az S. II. jelzésű kút hidegvizet szolgáltat. Az S. III.sz. kút, melyet az eredeti forrás mellett tártak fel azonos mélységben, kezdetben 1500 liter/perc vízhozamú volt, ma már csak 250 liter/perc és csak ún. bűvárszivattyúzással hozható fel. Hasonló a helyzet a magyarszéki völgyben fúrt S. IV. jelzésű, 33 C-os termálvizet szolgáltató kúttal kapcsolatban. Bizonyos vélemények szerint a környéken végrehajtott székutatató mélyfúrások - melyekből szintén termálforrás fakadt - , csökkentik a

sikondai vízhozamot. (Ugyanez a jelenség már 1928-ban is észlelhető volt, amikor a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. a sikondai fúrás idején Magyarországon is végeztetett szénkutató mélyfúrásokat, termálvíz ismételt megjelenése mellett.)

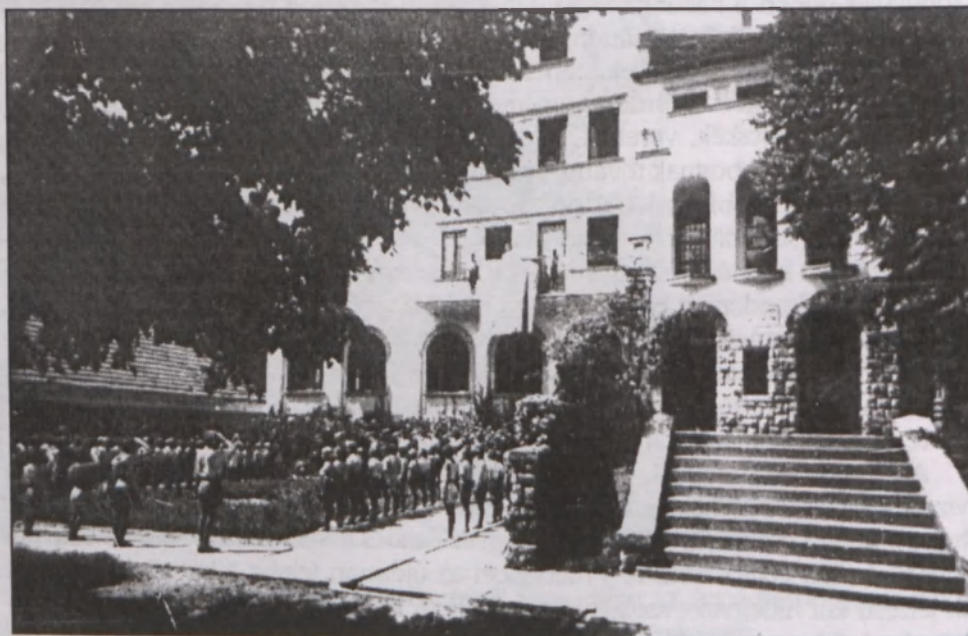
Emellett Komló város is rászorul vízigényével Sikonda segítségére. Nem főidényben a Vízmű Vállalat Sikonda vizeinek egy részét Komlóba vezeti, így módon a kimerülőben lévő források pihentetése nem lehetséges.

A Vízmű ennek ellenére mindaddig zavartalan ellátást biztosított a két termálvizes medencének, kb. heti háromszoros vízcserével. A sportmedence gyakori vízcseréjét víztisztító és víz visszaforgató berendezés üzemeltetésével biztosítja.

Hogy a kutakat érintő fentebb leírt zavarok mellett a termálvíz ma is gyógyvíz-e, csak újabb ilyen irányú vegyvizsgálattal lehetne, illetve lenne szükséges megállapítani.

Az S. 00. és S. IV. jelzésű kutak vizének vegyvizsgálata, melyet a Vízmű megbízásából a KÖJÁL végzett el, csupán azt volt hivatva megállapítani, hogy Komló vízellátására alkalmas-e.

1948-1952-ig a gyógyszálló épülete a SZOT kezelésében volt és szakszervezeti gyermeküdültetés céljára használták.

Úttörő üdülő

1953

Sikonda-szálló épülete az ország első új típusú szocialista egészségügyi intézményének adott helyet.

A Szénbányászati Minisztérium a volt szálloda épületét a komlói bányászok számára éjjeli szanatóriumnak rendezte be. Ez annyit jelent, hogy a még munkaképes, fizikai bányamunkát végző dolgozó, akinek azonban egészségi állapota nem kielégítő, testi leromlása, krónikus betegsége miatt kezelésre, kíméletre, felerősítésre szorul, a munkából egyenest ide érkezve gyógykezelésben, gyógyszerelésben részesül. Ily módon állandó orvosi ellenőrzés mellett naponta biztosítva van rendszeres kúrája, zavartalan pihenése, kényelme, elsőrendű, bőséges, kalóriadús táplálkozása.

A gyógyüdülőt az SZTK tartja fenn, a gyógykezelés és ellátás teljesen ingyenes.

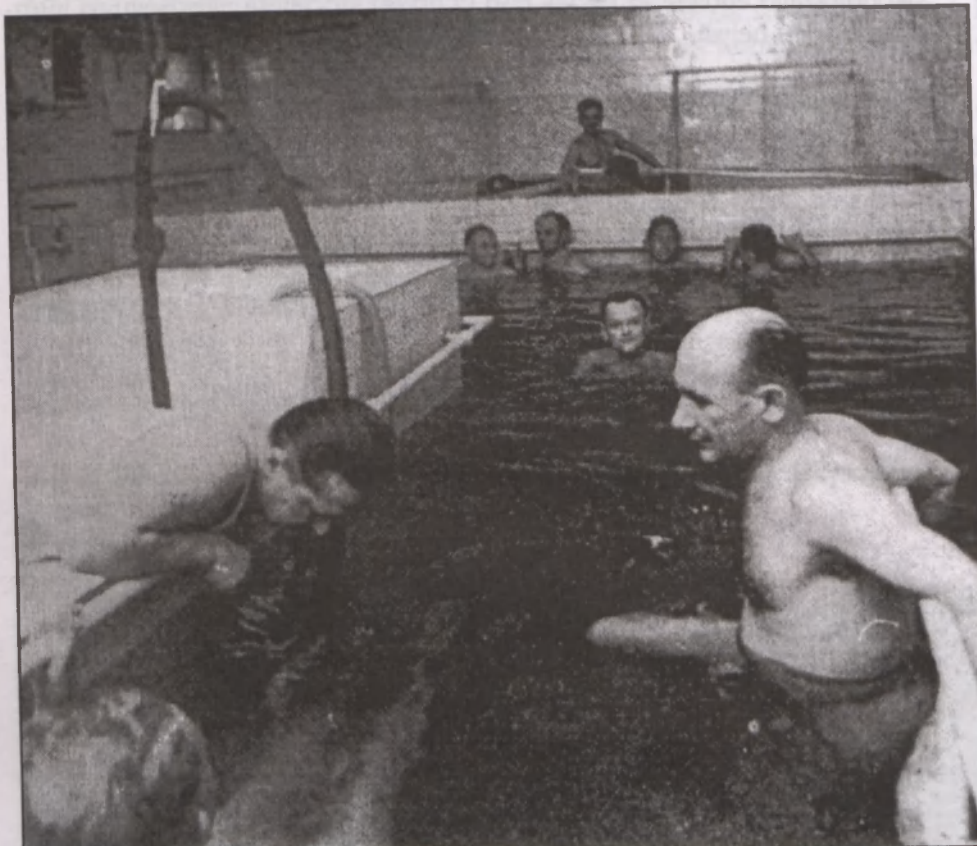

Az éjjeli szanatórium képe

1963

1963-72-es években a szanatóriumot kibővítették. Izotóp és diagnosztikai röntgen laboratórium, a legmodernebb vizsgáló berendezések és terápiás készülékek állnak a gyógyítás szolgálatában.

Elsőrendű szakorvosok és asszisztensek az előírt legkorszerűbb gyógyító-megelőző tevékenységet folytatják.

Vízalatti masszázs a szanatórium utókezelőjében

1966

Sikonda-fürdő területe közigazgatásilag 1958 óta Komlóhoz tartozik. A Komlói Városi Tanács, hogy Sikonda megnövekedett idegenforgalmának kedvezzen, a Vadász-tanya vendéglőtől az országútig terjedő területen 1962-ben csónakázásra alkalmas mesterséges tavat létesített. A csónakázótelep forgalma meglehetősen lanya volt, fenntartása nem volt kifizetődő.

Szélesebb tömegeknek nyújt sportlehetőséget a Komlói Horgász Egyesület vállalkozása az 1960-as évek második felében. A tavat halakkal népesítették be, kellemes, hasznos és egészséges időtöltést biztosítva a főként komlói bányászokból álló egyesület pecázói és horgászai számára.

Az amatőr fényképésznek pedig hangulatos témát kínálva a nap minden szakában.

Ez alatt az idő alatt a két erdei lak a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság központjának közvetlen fennhatósága alá került, Kasza Ferenc igazgatása alatt, továbbra is Árpádtető gondjára bízva a házak és a telep rendben tartását. Az árpádtetői erdészet vezetője ekkor Lovas Ferenc.

Itt mondok köszönetet Kasza Ferenc igazgatónak, amiért minden évben engedélyezte, hogy nagyapámra Kolossváry Andorra való hivatkozással, a sikondai üdülők valamelyikében nyaralhassak, férjemmel és leányommal.

A házikók vendégei Juhos Boldizsár erdésztől, a telep gondnokától vehetik át a kulcsot, és részesülnek kedves fogadtatásban.

A Vadvirág előtt balra még állt a kettős tölgyfa, melynek hosszan kinyúló lombos ágairól áthintáztak a mókusok az erdőszéli fákra. Ezt a szórakozást sohasem lehetett megunni. Se a mókusnak, se nekünk, akik megvidámodott szívvel néztük farklengető, lomblengető hintázásukat. Szerettük a mesebeli külsejű öreg fát. Ezen a nyáron 120 éves lehetett.

Esős nyár volt. Két hetes esőzés után egy vasárnap derengő hajnalán irtózatosszerű detonációra ébredtünk. Megrendült az ágy alattunk, a ház felettünk, hullt ránk a réseken a padlástérből a por, recsegett, ropogott minden. Először azt hittük villám csapott belénk. Vagy bomba, földrengés, vagy mi az ördög. Kirohantunk. Nem esett, a nap kelőben volt. A vasárnapi sátorlakók egy szálig a réten álltak pizsamában és felénk bámultak. Rövid vizsgálódás után felfedeztük a falrengető szenzáció okát, egy kb. 10 cm átmérőjű, a palatetőt átszakító husángot.

A mánfai Neu Antal ácsmester távolította el a méternél hosszabb korhadt fa-
ágot és javította meg a tetőt. A korhadt ág, a hosszú esőzés alatt teleszívta magát
vízzel, és gyenge anyaga már nem bírta el a saját súlyát.

Sikonda fejlődésének fontos stádiumát jelenti, hogy ez évben megépült
Komló felé a 2,5 km-es műút, s óránként induló autóbuszjárat biztosítja az össze-
kötötést Komlóval.

1968

Déltájban elhallgat a szó, egyre ínycsiklandóbb illatok terjengnek a Lacikony-
ha felől. Ebben a konyhában főzni boldogság. Régi divatú kopott bútorai, rozsdás
sparherdje a melléje készített - szívet melengető - tuskókkal, egyszem villamos fő-
zőlapja, horganyzott öreg mosogató veidlingje nem nyújtanak különös kényel-
met. Ez a konyha mindenben különbözik a világ összes plafonig csempés, beépít-
ett mosogatós, mágnescsappantyús uniformizált gyönyörkonyháitól. Sikondai
Lacikonyha csak egy van a világon. Kis épülete büszkén helyezkedik el az erdőtől
körülvevett dombocska magaslatán. Két ablakán pazarló bőséggel ömlik be a fény,
lábainál fenyők illatoznak. Kitért ajtajából a szem a völgyben virágzó réten át a
túlsó erdősorra lát, s hagymavágás, krumplipucolás, kevergetés közben egyre
csak gyönyörködik, mint bólogatnak a langy szellőben a Csipkésoldal csipkés
lombjai.

*Az erdőtanácsosoknál és egyéb erdei fő-
emberekből álló együttes is vidáman főzi
a halászlét Tihanyi Lala vezetésével
(szemüvegben), Lovas Ferenc áll mögötte
a képen. A Lacikonyha jelleget Aszalós
Laci biztosítja. S ami a legkedvesebb,
minket is részesítenek a pompás eledelben.*

1969

Árnyas fenyő-allé vezet a Hársfa-étteremhez.
A fenyőket még nagyapám ültette 1934-ben.

1970

A völgyzáró gát

1974

Az idén Sikondában örömteli meglepetés fogadott bennünket, az üdülők berendezését kicserélték. A házak a szakszervezet hatáskörébe, kezelésébe kerültek. A sodronyos "kórházi" vaságyak helyett, elegáns borsózöld kárpitozású garnitúra, rekamié, fotelek, dohányzóasztal, hangulatlámpa és faltól falig szőnyeg teszik otthonossá a szobákat.

Az öröm mellé üröm: Az öreg tölgy hült helye, tövig lefűrészelt tönkje. A drága öreg fát utolérte hát végzete, kivágattattott... Ha valakinek meg kell értenie, mi lehetnének azok, hisz egyszer épp a mi fejünkre ejtette le egyik súlyos alkatrészét. Hiába, a szívünk akkor is fáj érte.

1975

Nagy örömmel üdvözlöttük az új sikondai létesítményt, a 2 km hosszú erdei tornapályát, mely a Vadásztanyával szembeni dombtól indul, s egy nagy kanyarral ugyanoda tér vissza. Az erdei tornaszerekkel és a tornamozzanatokat bemutató táblákkal ellátott tornautat a Mecseki Szénbányák Vállalat Kossuth-bánya üzemének dolgozói, legnagyobb részben társadalmi munkában készítették el.

A kocogók starthelye

A horgászpárt mögötti erdőszélen egymásután épülnek a nyaralók, a Komlói Városi Tanács által apróra parcellázott telkeken.

1976

Az erdészeti üdülők új, fiatal gondnoka az árpádtetői Fenyvesi János kerületi erdész. Az Árpádtetői Erdészet új vezetője dr. Papp Tivadar erdőmérnök.

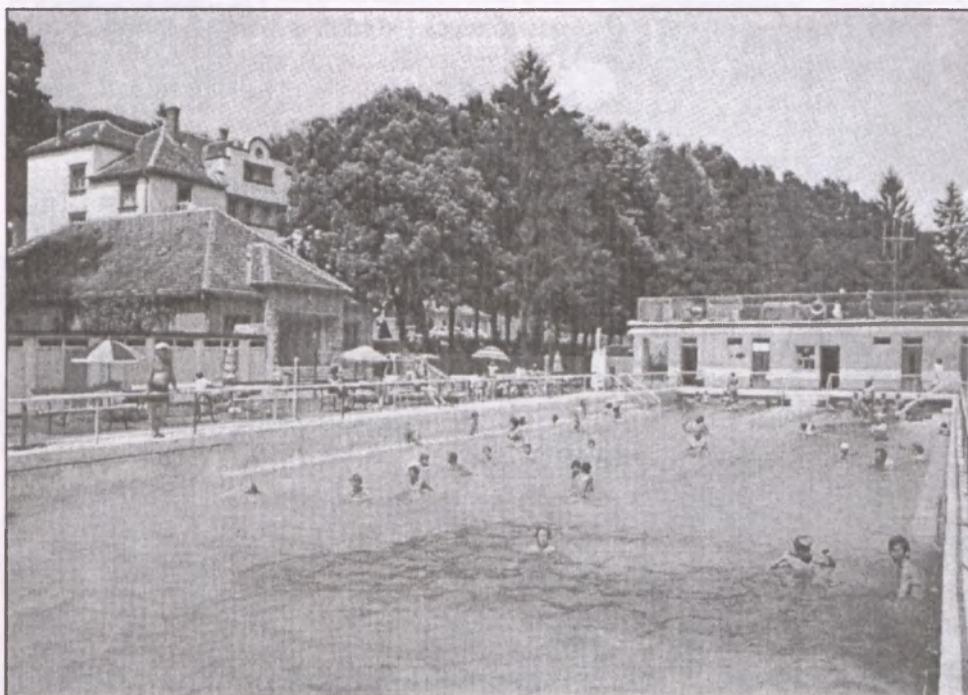
Az ipszilon alakú sikondai völgy észak-keleti vonulatában az erdő fái közt a KISZ Baranya megyei Bizottsága KISZ vezetőképző- és úttörőtábort létesített.

*Az úttörőtábor
felső terasza*

*Sikondai camping nyaralók -
oázis a fenyőerdőben*

A felvétel a pár év előtt kibővített termál medencét mutatja. A medence bal szélén Börcsök János úszómester. A régi műtős most itt vigyáz a higiéniára, nagy rendet, tisztaságot tart.

1977

A Bagolyvár és Vadvirág vendégeinek legnagyobb öröme, fridsiderrel bővült az idén a Lacikonyha felszerelése.

Sikonda-fürdő 50 éves fejlődésének sokoldalúsága kétségbevonhatatlan. Egy ilyen ici-pici fürdőnek van gyógyüdülője, turisztaszállója, ilyen meg olyan étterme, sport-, gyógy- és gyermekmedencéje, úttörővezetőképzője, halastava, horgásztanyája, tornapályája és van: Irodalmi alkotóháza.

Népszabadság 1977. június 22. csütörtök. Szluka Emil cikke.

"A komlói tanács, irodalmi alkotóház céljaira felajánlotta az Ezüstgyűrű villát. A csinos, árnyas fáktól védett épületet rendbehozatta, és június elején már be is költözött az első baranyai író, dr. László Lajos az Uránbányászok c. sikeres könyv szerzője. Sikonda igen alkalmas a csendes alkotómunkára, mert bár nyaralóhely, de a völgy, amelyben elhelyezkedik, úgy tagolja a villákat, a strandot és a bányászszanatóriumot, hogy esetleges láрма sem zavarhat másokat, sem a közlekedés nem okoz zajt."

A Baranya megyei tanács tájékoztató levelet küldött a magyar íróknak, ebben közölte az örömhírt: Az Ezüstgyűrű villa megnyílt számukra.

Sikondának nincs már vendégekönyve, amibe régi verseket írnak régi emberek. Most modern költők líráznak Sikondáról. Gépek, dömperek, traktorok, ritmusgítár és hangerősítők akusztikus élményében felnőtt új költőnemzedék, ha nem is oly szívhezszólóan, mint az régen divat volt. A rózsaszín báránnyelű, mindenáron szép és szépítő jelzők helyett a valót tükröző hasonlatokkal és szóképekkel.

Nem tudom ki írta az Erdő fohását. Azt sem tudom, milyen irodalmi műfajhoz tartozik, vagy tartozik-e oda egyáltalán. Rímtelen vers? Gondolatrítmus? Egy azonban biztos, műfordítás! Valaki, aki megéri az erdő susogását, az erdő panasztát, az erdő nyelvét, s maga is susog erdőül, egész egyszerűen lefordította, átültette magyarra.

Erdő fohása

Vándor, ki elhaladsz mellettem, ne emelj rám kezet!
Én vagyok tűzhelyed melege hideg téli éjszakákon,
én vagyok tornácod barátságos fedele,
melynek árnyékába menekülsz a tűző nap elől,
és gyümölcsöm oltja szomjadat.

Én vagyok a gerenda, mely házadat tartja,
én vagyok asztalod lapja,
én vagyok az ágy, amelyben fekszel,
a deszka, amelyből csónakodat építed.

Én vagyok házad ajtaja, bölcsőd fája...koporsód fedele.

Vándor, ki elmegy mellettem, hallgasd meg kérésem:

NE BÁNTS!

Nyiralásunk vége felé felkerestem a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság vezetőségéből Csanádi Béla igazgatót és Sasvári János VSZB titkárt. Hálásan megköszöntem, hogy ez évben is engedélyezték sikondai nyiralásunkat.

Feltettem a kérdést, hogy hálálhatnám meg a szakszervezetnek a sikondai beutalókat. Sasvári János mosolyogva hántotta el azon igyekezetemet, hogy belépjek a szakszervezetbe!

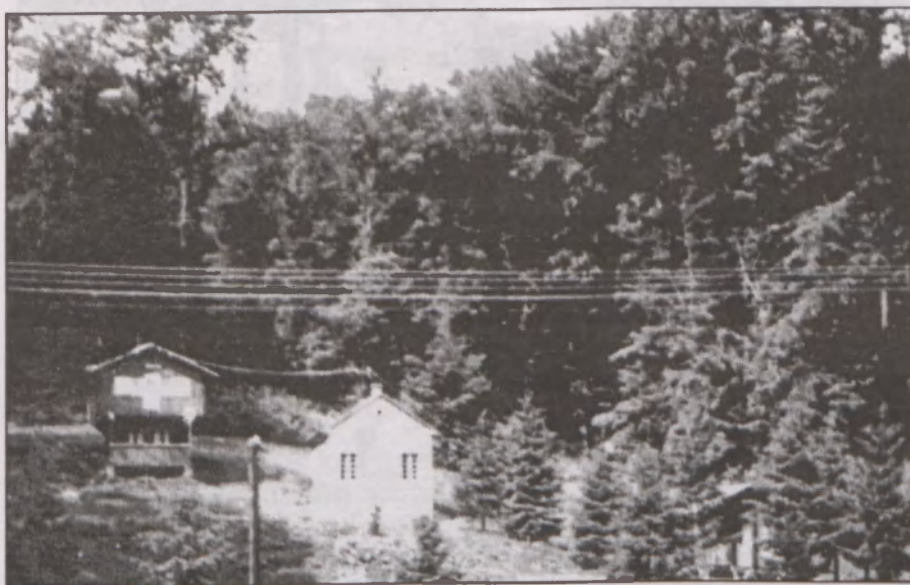
És akkor támadt az az ötletem, hogy ajándékol az Erdőgazdaságnak, összeállítok egy képeskönyvet Sikondáról, Sikonda-fürdő keletkezéséről napjainkig.

Vége van hát a szeretettel rótt soroknak. Búcsúzóul két különböző időpontban készült kép, boldog nyaralásaink színhelyéről.

1974. A Bagolyvár, a Lacikonyha és a Vadvirág

Utolsó felvétel 1977. Az óriás karácsonyfák mögé bújt Vadvirág már alig vehető ki a képen

1978

Az öreg Bagolyvár együtt ünnepli 50 éves születésnapját Sikonda-gyógyfürdőjével. Ugyanígy a Vadvirág-üdülő földszintes házikója, de utóbbiról már szinte lehetetlen felvételt készíteni, hatalmas karácsonyfák bújtatják el a fényképezőgép lencséje elől. A kedves faházak 50 év után is rendkívül jó állapotban vannak, kiteve párának, esőnek, szélnek, hónak, ködnek, napsütésnek. Az erdőgazdaság állandóan gondoskodott szakszerű felújításáról, festéséről, konzerválásáról.

Sikonda-fürdő fennállásának félévszázados jubileumát nem tartották számon, nem ünnepelték meg. Azaz mégis. Négyen itt ül-

tünk a Bagolyvárban június 22-én és koccintottunk Sikonda egészségére. - És valaki a Pécsi Naplóban szép cikket írt a jubileumról, Szászi Tibor, Sikonda másik szerelmese.

Mit kívánok Sikondának ezen a napon? Igen, hogy fejlődjön, hogy szép legyen, - de egyben maradjon valahogyan kicsiny, intim és csendes. Hisz ez különbözteti meg a többi fürdőtől. És ettől olyan varázslatosan kedves és szeretnivaló.

Az a kívánságom, hogy Sikonda kicsi maradjon, fájdalmasan könnyen teljesül, hisz jövője saját vízellátásának függvénye és forrásainak újrafúrásaival eddig is sok gond volt. Azt is tudom, hogy Komló lakosságának vízzel való ellátása elsőrendű népgazdasági érdek, s amíg a város Sikonda vizére is rászorul, addig Sikonda fejlesztése másodrendű kérdés marad. Talán egyszer Komló vízellátása is megoldódik, s akkor a termásvíz gyógyhatás szempontjából való vegyelemzése újra időszakosá válik.

1978 őszén a pécsi Idegenforgalmi Hivatal propaganda osztályának igazgatóját, Tiszai Lászlót kerestem fel Sikonda-fürdő 50 éves jubileumával, illetve helytörténeti munkámmal kapcsolatban. Arról beszélgettünk, milyen kár, hogy nincs anyagi keret arra, hogy Sikonda-fürdőről egy csinos leporellót, vagy egy képes tájékoztató füzetet adjanak ki. De minek is Sikondát propagálni? Sikondának be-

A mag, amit 10 évvel ezelőtt elvettem, kikelt, felnövekedett és meghozta termését.

Milyen boldogan mondanék most köszönetet Tiszay Lászlónak, aki először mondta ki ezt a szót: Kolossváry-sétány. Az első pillanattól magáévá tette a gondolatot, emléket állítani Sikonda-fürdő megalapítójának. Tiszay László, a kezdeményező nem lehet már ott a sétány avatásán. Nem érhetette meg ezt a napot. Emlékét őrizze e könyv. Sikonda-fürdő történetébe ő is beírta nevét.

Keszi Istvánnak, a sikondai Mecsek Tourist vezetőjének ezúton köszönöm meg, hogy páratlan lelkesedéssel propagálta, mutogatta és olvashatta el könyvemet mindenkivel, aki csak a recepción megfordult. Lám, lehet egy példányban lévő könyvet is terjeszteni! Az ő révén került illetékesek kezébe is, így nagy érdeme van abban, hogy a tervekből tettek lettek.

A további köszönet Rajnai Rudolfnak szól, mint egyik illetékesnek, akinek módjában állt cselekedni az általam kezdeményezett Ügyben. Meleghangú leveleiben leírja, milyen régóta foglalkozik a Sikonda Barátok Körével egyetemben ezzel a témával, és mennyire szívén viseli Kolossváry Andor emléke megőrzésének gondolatát. Ezt dokumentálja minden szónál hívebben a sétányavató ünnepségre szóló meghívó.

Az ünnepség környezetének szépítésével kapcsolatban köszönettel tartozom a komlói Plébános úrnak, aki volt szíves elvállalni a 150 éves kőkereszt javíttatását, teljes restaurálását.

A kereszt körüli térség rendbehozásáért és a pihenő kialakításáért az Erdészetnek és a Sikonda Barátok Körének jár köszönet és elismerés.

Köszönöm még az Árpádtetői Erdészet dolgozóinak és igazgatójának Zámbó Jánosnak - Nagypám sokadik, tán ötödik utódjának - fáradozását a sétány alkalmához illő erdészes kapujának kivitelezésében és az emléktáblák elkészítésében.

1988. június 25.

A Kolossváry-sétány felavatásának napja

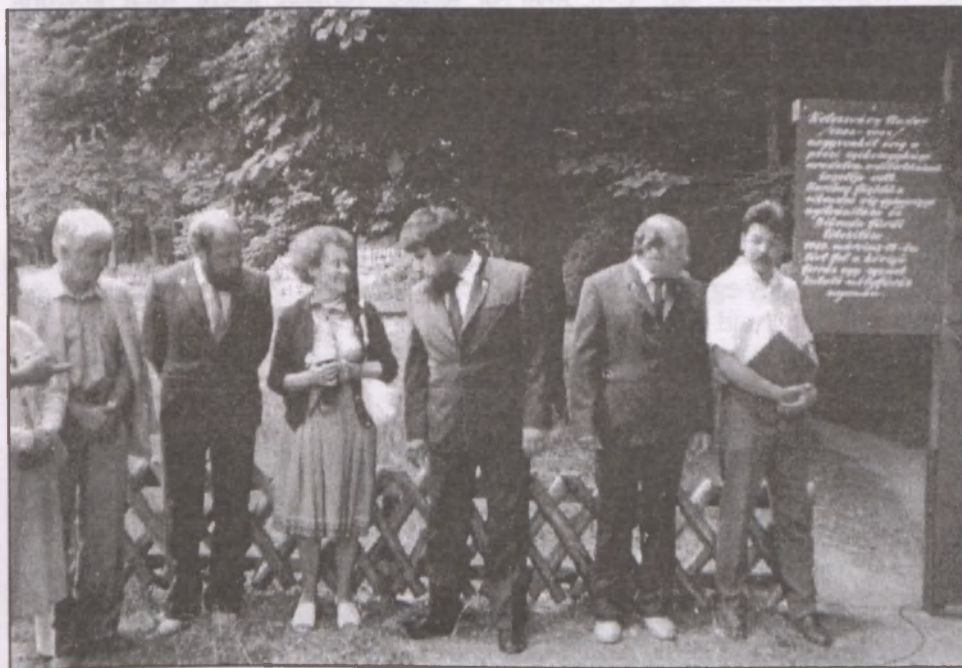
A Kolossváry-sétány a tavak mellett vezet végig, erdőszegélyezte árnyas úton. Azonos azzal a kocsióttal, mely 60 évvel ezelőttig, egyetlen bekötőútja volt Sikondának. A gesztenyefák, melyek ma a sétány-kapura árnyékot vetnek, már akkor is itt hajladoztak. Nagypám ezen az úton haladt végig sárga homokfutóján, ahányszor csak Sikondában akadt dolga.

Gyülekeznek a népek a környező falvakból, Mánfáról, Magyarszékről, Mecsekszabolcsról. Sok régi arcot látok, gyermekkori játszótársak szólítanak meg, örömmel ismerünk egymásra. Komlóiak, pécsiek érkeznek buszokon, autókon, és a meghívott vendégek, bányüzemek igazgatói, egyesületek elnökei, tanácsi vezetők, balneológusok, geológusok.

Ott állunk mi is, a család. Az utódok: unoka, dédunoka, ükunokák. Kicsit bódultan, mintha csak álomban hallanánk a tömeg halk zsongását az ünnepélyes csendben. Pedig nem álom. Megértük ezt a napot.

Hátunk mögött a tóparti szomorúfűz felől békakvartett szólal meg. Iskolás gyerekek csoportja telepszik le az erdőszéli fák alá, fejük felett két rigó andalítóan füttyörész.

Az Erdőgazdaság pécsi vezérigazgatója Csanádi Béla hozzám fordul: "Magának ott a helye az árpádtetői erdészek között." Szívfájdítóan kedves gondolat. Máris elfoglalom a helyem.

A Kolossuáry-sétány avatása

Kezdődik az ünnepség. A zenekar impozáns harsonáival rázendít műsorára. Az ünnepélyt Rajnai Rudolf a Hazafias Népfront elnöke nyitja meg. Bevezető szavai után Korbuly István kép szép verset mond el, Sikonda varázsától ihletett költők tollából. A régi árbocon méltóságteljesen leng a mai nap tiszteletére felvont nemzetiszínű zászló. Búcsút int a múltnak, majd dagadó vitorlaként bomlik ki újra, s mutatja az utat a jövő felé. Csanádi vezérigazgató lép most a mikrofonhoz. Beszédében Nagyapámat méltatja. Kitartását, fáradhatatlan ügybuzgalmát, teremtmény energiáját, önzetlen lelkesedését példaképpül állítja a mai generáció elé. Hogy Nagyapám Sikonda iránt érzett szeretetét megvilágítsa, olyan kicsi részletekre is kitér, hogy érzem, sokkal több ez egy ünnepi szónoklatnál, kötelező megemlékezésnél, ez a hang a meleg rokonszenv és őszinte meggyőződés hangja.

Ezután úgy éreztem nekem is szólnom kell. Megköszöntem Csanádi igazgató úrnak a Nagyapámat méltató beszédet és köszönetet mondtam mindazoknak,

akik fáradtak a mai nap sikeréért. És elérkezett a pillanat, amit a bányász zenekar tett még ünnepélyesebbé: elindultam, hogy megnyissam a sétányt. Leányom Nóra megfogta a feléje nyújtott kezemet. Némán lépkedtünk. Szerencsére Rajnai Rudi kíséretünkül szegődött, és így készülők zokogásunk könnyeit letörölve, tudtunk vidáman beszélgetni. Unokáim is előkerültek, s hátrapillantva láttam, hogy mögöttünk az Erdőgazdaság vezetői és az árpádtetői erdészek vonulnak, majd végeláthatatlan kígyózó sorban az ünneplő közönség.

Sétánk végén a meghívott vendégek társaságában kedves vendéglátásban volt részünk. A Carbon Vállalat üdülőjében feketére és üdítőre kaptunk meghívást. Meglepetésként egy igen idős és fontos vendég jelent meg köztünk Korpóly Gyula személyében, aki a Vitális család képviselőjeként Pécsről érkezett az ünnepségre. Néhai dr. Vitális Sándor geológus főmérnök szénkutató furatából tört fel 1928-ban a hévízű forrás, mely nélkülözhetetlen előzménye volt a völgy fürdőhelyé alakulásának.

Az elfogulatlan vidám együttlét közben felköszöntöttük Sikonda-fürdőt 60. születésnapján. Ezzel a záró akkorddal fejeződött be az ünnepség, véget ért a szép nap. Az utódok és az utókor nem maradt adósa a dicső múltnak, érdemeit elismerésben részesítette. Egyszer múlttá válunk mi is, akik előtt most még a jövő áll. Adja Isten, hogy egykor a mi múltunk is dicső legyen, amiből a következő generáció meríthet majd példát.

Művem a mai nappal lett teljes, és semmi nem hiányzik már a végére, csak egy pont.

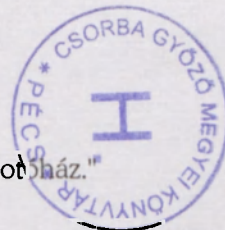

Fényképek forrása

Zabokorszky mérnök, Pécs
Péterfy, Pécs
Karinger Károly grafikai műintézet, Budapest
Foto Weinstock
Szedlay Béláné fényképész, Sásd
Sárai fényképsokszorosító, Budapest
Magyar Központi Híradó Rt. Képeslapgyára, Budapest
Baranyavármegye 1919-1929 c. könyvből repr.
Amatőr felvételek (Kolossváry Andor)
Művészeti Alkotások V.5.sz. fiókja
Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata (színes levelezőlapok)
Szászi Tibor - Dr. Kovács: Sikonda c. könyvből repr.
Dunántúli Napló c. napilapból repr.
Amatőr felvételek (Dr. Vratarics Gy. és J.-né Vratarics Nóra)

Felhasznált irodalom

"Nyolcezer nézője volt a sikondai repülőnapnak"
(Dunántúl c. napilap, Pécs, 1929. IX. 17.)
Sikonda Magyarország egyedüli meleg szénsavas fürdője Baranya megyében
(prospektus, A fürdőigazgatóság kiadványa, 1930)
Dr. Matolay Károly: Sikonda-gyógyfürdő
(Mohács 1930)
Dr. Matolay-Zsadányi: "Baranya vármegye Trianon után 10 évvel, 1919-1929"
(Mohács 1930)
"Fürdőélet Sikondán"
(Dunántúl c. napilap, 1931. aug. 13.)
Sikonda Magyarország egyedüli meleg szénsavas fürdője Baranya megyében
(prospektus, A fürdőigazgatóság kiadványa, 1931)
"Kolossváry Andor erdőfőtanácsos ünneplése"
(Dunántúl c. napilap, 1935. július)
Szászi Tibor - Dr. Kovács András: Sikonda (kézirat)
(Komló, 1976.)
Zombor Béla: Sikonda
(Dunántúli Napló c. napilap, 1977. május 22.)
Szluka Emil: "Fogadja már vendégeit a sikondai alkotóház."
(Népszabadság c. napilap, 1977. június 23.)
Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára.
Akadémia Kiadó Budapest 1978.
Családi levelezés

319158

Fényképek története
A fényképezés története a 19. század elején kezdődött, amikor a francia kémikus Nicéphore Niépce és a brit feltaláló William Fox Talbot találta fel a héliográfiát és a kalotrárt. Ezek a technikák voltak az első fényképezési eljárások, amelyek lehetővé tették a valóság pillanatnyi rögzítését. A fényképezés azóta is folyamatosan fejlődik, és ma már a legelterjedtebb kommunikációs és dokumentációs eszközök közé tartozik.

A fényképezés azóta is folyamatosan fejlődik, és ma már a legelterjedtebb kommunikációs és dokumentációs eszközök közé tartozik. A digitális technológia megjelenése új lehetőségeket nyitott meg a fényképezés terén, lehetővé téve a képek azonnali megtekintését, szerkesztését és megosztását. A fényképezés ma már nemcsak a művészet és a dokumentáció eszköze, hanem a média és a reklám egyik legfontosabb eszköze is.

Kiadja a Sikonda Kft.
Felelős kiadó: Völgyesi József

